

גדה למנחת שבת ושני וחמישי

וזאת הברכה

תפסיר רס"ג

לג א וזאת הברכה אשר
ברך משה איש האלהים
את בני ישראל לפני
מותו: ודא ברכתא. דברוך משה.
נביא דיי ית בני ישראל. קדם מותיה:
ב ויאמר יהוה מסני בא

לג א) ודאי אלברכאת אלדי
בארך בהא מוסי רסול אללה
בני אסראיל. קבל מותה:
ב) וקאל. אללהם אלדי תגלא
לנא מן טור סיני. ואשרק
בנורה מן גבל שעיר. ולווח בה
מן גבל פארן. ואתא רבואת
אלקודס. בשריעה נור מן ימינה
להם: ג) ואחתבא איציא

וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה
מרבבת קדש מימינו (כ' אשדת) אש דת למו: ואמר.
יי. מסיני אתגלי וזיהור יקריה משעיר אתחזי לנא. אתגלי בגבורתיה
על טורא דפארן. ועמיה רבות קדישין. כתב ימיניה. מגו אישתא
אורייתא יהב לנא: ג אף חבב עמים כל קדשיו בידך

— כ"י —

ישמעאל שיקבלוהו ולא רצו: ואתה. לישראל:
מרבבת קדש. ועמו מקצת רבבות מלאכי
קדש. ולא כלם ולא רבם. ולא בדרך בשר ודם
שפראה כל כבוד עשרו ותפארנו ביום חפתו:
אש דת. שהיתה כתובה מאז לפניו באש
שחורה על גב אש לבנה. נתן להם בלוחות
כתב יד ימינו. דבר אחר. אש דת פתרגומו.
שנתנה להם מתוך האש: ג אף חבב עמים.
גם חבה יתרה חבב את השבטים. כל אחד
ואחד קרוי עם. שהרי בגימין לבדו הנה עתיד
להולד כשאמר הקדוש ברוך הוא ליעקב
(בראשית לז, יא) גוי וקהל גוים יהיה ממך:
כל קדשיו בידך. נפשות הצדיקים הגנוזות

לג ב וזאת הברכה וגוי לפני מותו. סמוך
למיתתו שאם לא עכשיו, אימתי: ב ויאמר
ה' מסיני בא. פתח תחלה בשבחו שלמקום
ואחר כך פתח בצרכיהם של ישראל. ובשבח
שפתח בו, יש בו הזכרת זכות לישראל, וכל
זה דרך רצוי הוא, כלומר כדאי הם אלו
שתחול עליהם ברכה: מסיני בא. יצא
לקראתם כשפאו להתיצב בתחתית הקר
כתן היוצא להקביל פני כלה, שנאמר
(סמות יט, י) לקראת האלהים, למדנו שיצא
בנגדם: וזרח משעיר למו. שפתח לבני
עשו שיקבלו את התורה ולא רצו: הופיע.
להם: מהר פארן. שהלך שם ופתח לבני

וזלק הדקדוק: ואתה מרבבת קדש. השוא שבכ"ת נח כי החירק שברי"ש תנועה קטנה
ופשוט (ועי"ל בתלים ג):

תפסיר רס"ג

שעבא. פגמיע כ'ואצחם פי טאעפד. וְהִם יִקְפוּן אֶת־אֶרֶץ. וַיִּתְנַקְלוּן כְּלִמְאֵתֶךָ: (ד) אֲלֵלֶהֶם אֲלֵדִי אָמַר לָנָא מוֹסִי בִּאֲלֵתוֹרֵייה. פִּגְעֵלְהָ וְרֵאתִיה לְגֻקְהָ יַעֲקֹב: (ה) וְכֹאן מְלָכָא פִּי אֲלִמְוֹצוּף. חִין תְּגַתְּמַע אֲלֵיהָ. רוֹיִסְאָה וְסֵאִיר אֲסַבְּאָטָה: (ו) אֲסַאֲלֵךְ אֵן יִחִיא אֵל רֵאוּבֵן וְלֹא יָמוּת. וְלֹא יִצִּיר

וְהִם תִּפְּו לְרִגְלֶךָ יִשָּׂא

מִדְּבַרְתֶּיךָ: אֵף חֲבִיבִנּוֹן לְשִׁבְטֵי־א.

כָּל קַדִּישׁוּהִי בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגִבּוֹרָא אֲפִיקִנּוֹן מִמִּצְרַיִם. וְאֲנּוֹן מִדְּבָרִין תַּחֲוֹת עֲנָנְךָ נָטְלִין עַל מִימְרְךָ:

☞ שְׁנֵי כִשְׁחָל בְּשֶׁבֶת בִּסְתִי ☞ תּוֹרָה

צוּה־לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה

קַהֲלַת יַעֲקֹב: אֲוִרִיתָא יְהֵב לָנָא

מֹשֶׁה. מִסְרָה יְרוֹתָא לְכַנְשֵׁת יַעֲקֹב: וַיְהִי בִּישְׂרוֹן מִלֶּךְ

בְּהַתְּאֲסַף רָאשֵׁי עַם יַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל: וְהוּא

בִּישְׂרָאֵל מְלָכָא. בְּאֵתִּכְנָשׁוֹת רִישֵׁי עַמָּא. כְּחֻדָּא שְׁבֻטֵי דִישְׂרָאֵל:

וַיְחִי רֵאוּבֵן וְאֵל־יִמָּת וַיְהִי מִתּוֹ מִסְפָּר:

— כ"ט —

דְּבָקוּ בָךְ וְלֹא מִשּׁוּ מֵאֲחֵרֶיךָ וְאֵתָה שׁוֹמְרִים: וְהִם תִּפְּו לְרִגְלֶךָ. וְהִם מִתְּמַצְעִים וּמִתְּכַנְשִׁים לְתַחַת צִלְךָ: יִשָּׂא מִדְּבַרְתֶּיךָ. מְקַבְּלִים גְּזֵרוֹתֶיךָ וְדִתּוֹתֶיךָ בְּשִׂמְחָה. וְאֵלָה דְּבָרֵיהֶם: דְּתוֹרָה. אֲשֶׁר צוּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה הִיא לְקַהֲלַת יַעֲקֹב, אֲחֻזָּנְהָ וְלֹא נַעֲזֹבְנָה: כִּי וַיְהִי. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בִּישְׂרוֹן מִלֶּךְ. תְּמִיד עוֹל מְלַכּוֹתוֹ עֲלֵיהֶם: בְּהַתְּאֲסַף. בְּכֹל הַתְּאֲסַף רָאשֵׁי חֲשִׁבוֹן אֲסִיפְתָּם: רָאשֵׁי. כְּמוֹ (שְׁמוֹת ל, יג) כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ רֵאוּיִן אֵלֶיךָ שְׂאֲבָרְכֶם. דְּבַר אַחַר, בְּהַתְּאֲסַף, בְּהַתְּאֲסַפִּים יַחַד בְּאַגְדָּה אַחַת וְשְׁלוֹם בִּינֵיהֶם הוּא מְלָכָם, וְלֹא כְּשֵׁישׁ מְחֻלָּקֵת בִּינֵיהֶם: וַיְחִי רֵאוּבֵן. בְּעוֹלָם הַזֶּה: וְאֵל יִמָּת. לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁלֵא יִזְכַּר לֹא מַעֲשֵׂה בְלָהָה: וַיְהִי מִתּוֹ מִסְפָּר. גְּמִינִין

אתו, כְּעִנְיָן שְׂנֵאֲמַר (שְׁמוֹת ל' כ"ט) וְהִתְחַה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים אֵת ה' אֲלֵהֶיךָ: וְהִם תִּפְּו לְרִגְלֶךָ. וְהִם רֵאוּיִם לְכָף, שְׁהֵרִי תִפְּו עֲצֻמָּן לְתוֹף תַּחֲתִית הַהָר לְרִגְלֶךָ בְּסִינַי. תִּפְּו לְשׁוֹן פְּעֻלָּה הַתּוֹכּוּ לְתוֹף מְרִגְלוֹתֶיךָ: יִשָּׂא מִדְּבַרְתֶּיךָ. נִשְׂאוּ עֲלֵיהֶם עוֹל תּוֹרָתְךָ: מִדְּבַרְתֶּיךָ. הַמִּ"ם בּוּ קְרוֹב לְיִסוּד, כְּמוֹ (צְמִדָּנִי ז, פט) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹהִים, (יִזְכָּר ל, ג) וַאֲשַׁמַּע אֶת מִדְּבַר אֱלֹהִים, כְּמוֹ מִתְּדַבֵּר אֱלֹהִים, אֵף זֶה מִדְּבַרְתֶּיךָ מִה שְׁהִיִּת מִדְּבַר לְהַשְׁמִיעֵנִי לְאֹמַר לְהֵם. טִי"ט פּוֹרְפְּלִידוֹרִי"ט זַלְטִי. וְאֲוֹנְקָלוֹס תְּרָגֻם שְׁהִיִּי נוֹסְעִים עַל פִּי דְּבָרֶיךָ, וְהַמִּ"ם בּוּ שְׁמוֹשׁ מִשְׁמִשֵּׁת לְשׁוֹן מִן. דְּבַר אַחַר, אֵף חֲבִב עַמִּים. אֵף בְּשַׁעַת חֲבַתֶּם שְׁלָאֲמוֹת הָעוֹלָם שְׁהֵרֵאִית לְהֵם פְּנִים שׁוֹחֲקוֹת וּמְסַרְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיָדֶם: כָּל קִדְשֵׁי בְיָדֶךָ. כָּל צְדִיקֵיהֶם וְטוֹבֵיהֶם

תפסיר רס"ג

רהטה ד'ו אחצא: ז) וְהָיָה מֵא קאל ליהודה. אללהם אסמע צות יהודה. ורדה אלי קומה מן ג'זוה. ואגעל ידאה מנתצפתאן לה. וכן לה עונא עלי אעדאיה: ח) וקאל ללוי. אללהם אלד'י אנחלת צחאיחד

יחי ראובן בחיי עלמא, ומותא תנינא לא ימות. ויקבלון בנוהי אחסנתהון במנינהון: **ס** וְזֹאת לַיהוּדָה וַיֹּאמֶר שְׁמַע יְהוָה קוֹל יְהוּדָה וְאֶל-עַמּוֹ תְּבִיאֵנוּ יְדִיו רַב לוֹ וְעֶזֶר מִצָּרָיו

תהיה: ודא ליהודה ואמר. קביל יי צלותיה דיהודה במפקיה לקרבא. ולעמיה תתיבניה בשלם. ידוהי יעבדן ליה פורענותא

משנאוהי. וסעיד מבעיל דבבא הוי ליה: **פ** ❧ טיבוי בספרי תימן ❧ (שני)

❧ שלישי בשחל בשבת בסת"י ❧ וּלְלוֹי אָמַר תְּמִיד וְאוֹרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידְךָ אֲשֶׁר נָסִיתוּ בְּמִסָּה תְּרִיבֵהוּ

— רס"י —

וינקמו נקמתו: וְעֶזֶר מִצָּרָיו תְּהִיָּה. על יהושפט התפלל על מלחמת רמות גלעד, (דכ"ז יט, לא) ויזעק יהושפט ויה' עזרו. דבר אחר, שמע ה' קול יהודה. כאן רמו ברכה לשמעון מתוך ברכותיו שליהודה, ואף בשחלקו ארץ ישראל נטל שמעון מתוך גורלו שליהודה שנאמר (יכושע יט, ט) מחבל בני יהודה נחלת בני שמעון. ומפני מה לא יחד לו ברכה בפני עצמו, שהיה בלבו עליו על מה שעשה בשטים, כן כתוב באגדת תהלים: **ח** וּלְלוֹי אָמַר. ועל לוי אמר: **תמיד ואוריך**. כלפי שכינה הוא מדבר: **אשר נסיתו במסה**. שלא נתלוננו עם שאר המלינים: **תריבהו** וגוי. פתרגומו. דבר אחר, תריבהו על מי מריבה, נסתקפת לו לבוא בעלילה, אם משה אמר (צמדז כ, י) שמעו

במנין שאר אקיו, דגמא היא זו, כענין שנאמר (בראשית לב, כג) וישכב את בלהה ויהיו בני יעקב שנים עשר, שלא יצא מן המנין: **ז** וְזֹאת לַיהוּדָה. סמך יהודה לראובן מפני ששניהם הודו על קלקול שבטם, שנאמר (איז טו, יט) אֲשֶׁר חֲכַמִּים נִגְדוּ וְגוֹי לָהֶם לְבָדָם וְגוֹי וְלֹא עֶבֶר זָר בְּתוֹכָם. ועוד פרושו רבותינו, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היו עצמות יהודה מתגלגלים בארון מפני נדוי שקבל עליו, שנאמר (בראשית מד, לב) וְחֲטַאתִי לְאָבִי כָּל הַיָּמִים, אָמַר מֹשֶׁה, מִי גָרַם לְרֹאוּבֵן שְׂיֹודָה יְהוּדָה וְכוּ': **שמע ה' קול יהודה**. תפלת דוד ושלמה ואסא מפני הכושים, ויהושפט מפני העמונים, וחזקיה מפני סנחריב: **ואל עמו תביאנו**. לשלום מפני המלחמה: **ידיו רב לו**. יריבו ריבו

תפסיר רס"ג

ואנאריך לרגל אלדי הו
 בארך. וקד אמתחנתה פי ד'את
 אלמתנה. ואכתצמתה פי מתל
 מא אלכ'צומה: ט) פוגדתאה
 אלקאיל עו אביה ואמה כאנה
 לם יראהם. ולם ית'בת אכ'תה.
 ולם יעתרף בבניה. מפא תרסו
 מקאלתך. והם יחפצו עהדך:
 י) פהם יפתון פי אחכאמך לאל
 יעקוב ושראיעך לאל אסראיל.
 ויצירון אלכ'כור בין ידיך.
 ואלכמאל עלי מד'בחך:
 יא) אללהם פבארך פי גנדה.
 וארץ מא תצנעה ידאה.
 ואיהן אחקא מקאומיה.

על-מי מריבה: וללוי אָמר.
 תומיא ואוריא אלבישתא לגבר
 דאשתכח חסיד קדמך. דנסייתהי
 בנסיתא והוה שלים. בַּחַנְתָּהּי עַל מִי
 מִצוֹתָא וְאִשְׁתַּכַּח מְהִימָן: ט האמר
 לאביו ולאמו לא ראיתיו
 ואת-אחיו לא הכיר ואת-
 בניו לא ידע כי שמרו
 אמרתך ובריתך ינצרו:
 דעל אבוהי ועל אמה לא רחיס פד חבו
 מן דינא. ואפי אחוהי ובנוהי לא נסיב.
 ארי נטרו מטרת מימך. וקימך לא אשניאו: ד יורו משפטיך
 ליעקב ותורתך לישראל ישימו קטורה באפך
 וכליל על-מזבחך: פשרין אלין דילפון דינך ליעקב.
 ואוריתך לישראל. ישון קטרת בוסמין קדמך. וגמיר לרעוא על
 מדבחך: דא ברך יהוה חילו ופעל ידיו תרצה
 מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן-יקומון:

רס"י

לוי לא חטא אחד מהם שנאמר כל בני לוי:
 כי שמרו אמרתך. (שמות כ, ט) לא יהיה לך
 אלהים אחרים: ובריתך ינצרו. ברית מילה,
 שאותם שנלדו במדבר, וישראל לא מלו את
 בניהם, והם היו מולין ומלין את בניהם: י יורו
 משפטיך. ראויין אלו לךך: וכליל. עולה:
 יא מחץ מתנים קמיו. מחץ קמיו, מפת

גא המורים, אהרן ומרים מה עשו: ט האמר
 לאביו ולאמו לא ראיתיו. כשחטאו בעגל
 ואמרתי (שמות לז, כו) מי לה' אלי, נאספו אלי
 כל בני לוי וצויתים להרוג את אבי אמו והוא
 מישראל, או את אחיו מאמו, או את בן בתו,
 וכן עשו. ואי אפשר לפרש אביו ממש ואחיו
 מאביו וכן בניו ממש, שהרי לזים הם ומשפט

זולק הדקדוק: על מזבחך. מפני ההפסק בא הבי"ת בשוא כי החי"ת בסגול (מהר"ב):

בְּרִיךְ יי נְכֹסֵהוּ. וְקוֹרְבֵן יְדוּהֵי קָבִיל
 בְּרַעְוָא. תִּבְרַח חֲרָצָא דְשִׁנְאוּהֵי. וּדְבַעְלֵי
 דְּבַבּוּהֵי דְלֹא יְקוּמוּן: **ס** יב **לְבַנְיָמִן**
אָמַר יְדִיד יְהוָה יִשְׁכֵן
לְבֶטֶח עָלָיו חֶפֶף עָלָיו
כָּל-הַיּוֹם וּבֵין כְּתָפָיו
שָׁכֵן: לְבַנְיָמִן אָמַר. רַחֲמָא

תפסיד רס"ג
 ושאנייה מן אן יקאומינה
 (י"ג יקומון): יב) וקאל
 לבנימין. אד' הו ודיד
 אללה. סיספן ואתקא בה. והו
 יטוף בה טול אלומאן.
 ובין צ'הראניה יספן:
 יג) וקאל ליוסף. אללהם
 פבארך פי בלדה. מן מלאד'
 סמאואד וטלהא. ומן אלג'מר

ד"י. ישרי לרוחצן עלוהי. יהי מגן עלוהי כל יומא. ובארעיה תשרי

שכינתא: **ס** ❀ **שְׁלוֹשֵׁי** בספרי
תיטן ❀ **רְבִיעֵי כְּשַׁחַל בְּשַׁבַּת בַּסַּת יי** ❀ **(שלישי)**

יג **וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבָרַכַת יְהוָה אֲרִצּוּ מִמְּגַד**
שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְהוֹם רִבְצַת תַּחַת: וּלְיוֹסֵף אָמַר.
 מְבָרַכָא מִן קָדָם יי ארעיה. עבדא מגדנין מטלא דשמאי מלעילא.

— כ"ט —

חֶפֶף עָלָיו. מְכַסֶּה אוֹתוֹ וּמְגִין עָלָיו:
כָּל הַיּוֹם. לְעוֹלָם. מִשְׁנֹכְחָה יְרוּשָׁלַיִם. לֹא
 שָׂרְתָה שְׂכִינָה בְּמִקּוֹם אַחֵר: **וּבֵין כְּתָפָיו**
שָׁכֵן. בְּגוֹבַה אֲרִצּוּ הָיְתָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּנוֵי
 אֵלָא שְׁנִמּוּף עֲשָׂרִים וְשָׁלֹשׁ אַמָּה מַעִין עֵיטִם,
 וְשֵׁם הָיְתָה דַעְתּוֹ שְׁלֹדוּד לְבָנוֹתוֹ. כְּדֹאִיתָא
 בְּשִׁחִיטַת קֳדָשִׁים (זכמים נד, ג) אַמְרֵי נַחְתֵי בֵּיהּ
 פּוֹרְתָא מִשּׁוּם דְּכַתִּיב וּבֵין כְּתָפָיו שָׁכֵן, אִין
 לָךְ נָאָה בְּשׁוּר יוֹתֵר מִכְּתָפָיו: יג **מְבָרַכַת ה'**
אֲרִצּוּ. שְׁלֹא הֵיטָה בְּנַחֲלַת הַשְּׁבָטִים אַרְץ
 מְלֵאָה כָּל טוֹב כְּאֲרִצּוֹ שְׁלִיּוֹסֵף: **מִמְּגַד.** לְשׁוֹן
 עֲדָנִים וּמִתְקֵי: **וּמִתְהוֹם.** שְׁהִתְהוֹם עוֹלָה
 וּמְלַחֲלַח אוֹתָהּ מִלְמַטָּה, אַתָּה מוֹצֵא בְּכָל
 הַשְּׁבָטִים בְּרַכְתּוֹ שְׁלֹמֶשָׁה מַעִין בְּרַכְתּוֹ
 שְׁלִיעֶקֶב:

מְתַנִּים, כְּעִנְיָן שְׁנֵאמַר (סכלים סט, כד)
 וּמְתַנִּיָּהֶם תְּמִיד הַמַּעַד, וְעַל הַמַּעוֹרְרִין עַל
 הַכְּהֵנָה אָמַר כֵּן. דְּבַר אַחֵר, רָאָה שְׁעִתִּידִין
 חֲשִׁמְנָאֵי וּבְנֵיו לְהִלָּחֵם עִם הַיּוֹנִים וְהַתְּפִלָּל
 עֲלֵיהֶם לְפִי שְׁהִיו מוֹעֲטִים, שְׁנַיִם עֲשָׂר בְּנֵי
 חֲשִׁמְנָאֵי וְאַלְעִזֹר כְּנָגֵד כַּמָּה רְבֻבוֹת, לְכַף
 נְאֻמַּר בְּרַף ה' חִילוֹ וּפְעַל יְדֵיו תִּרְצָה:
 וּמִשְׁנֵאֵיו מִן יְקוּמוּן. מִחֵץ קָמְיוֹ וּמִשְׁנֵאֵיו
 מִהֵיוֹת לָהֶם תְּקוּמָה: יג **לְבַנְיָמִן אָמַר.** לְפִי
 שְׂבָרַכַת לֹוי בְּעִבּוּדַת הַקָּרְבָּנוֹת, וְשְׁלִבְנִימִין
 בְּבִנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֻלְקוֹ, סְמִכֵן זֶה לָזֶה,
 וְסִמְךָ יוֹסֵף אַחֲרָיו, שְׂאֵף הוּא מִשְׁכֵּן שִׁילָה
 הָיְתָה בְּנוֵי בְּחֻלְקוֹ, שְׁנֵאמַר (שס עח, סז) וַיִּמָּאֵס
 בְּאַהֲל יוֹסֵף וַיְגִי. וּלְפִי שְׂבִית עוֹלָמִים
 חֲבִיב מִשִׁילָה לְכַף הַקָּדִים בְּנִימִין לְיוֹסֵף

תפסיר רס"ג

אלג'איצ'ה אלספלא: יד) ומן
מלאד' אלג'לאַת אלשמסיה.
ומלאד' אלחבוב אלקמרייה:
טו) ומן אצול אלגבאל
אלאוליה. ומן פרוע אליפאע
אלדהרייה: טז) ומן נעמה
אלארץ באסרהא. ורצ'א
סאפן אלסנא (י"י: אלסמא).
יחל גמיע ד'אלד בראס יוסף.

וממבועי עינן ותהומין. דנגדין ממעמקי

ארעא מלרע: יד **וממגד תבואת**

שמש וממגד גרש ירחים:

עבדא מגדנין ועללן מיבול שמשא.

עבדא מגדנין מריש ירח בירח:

ומראש הררי קדם

וממגד גבעות עולם: ומריש

טוריא בפיריא. ומטוב רמן דלא

פסקו: טז **וממגד ארץ ומלאה ורצון שכני סנה**

תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו:

ומטוב. ארעא ומלאה. רעי ליה דשכינתיה בשמיא ועל משה אתגלי

באסנא. ייתן כל אליו לרישא דיוסף. גוברא פרישא דאחיה:

בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם

עמים ינגח יחדו אפסי ארץ והם רבבות

— כ"י —

רצון. נחת רוח ופיוס. וכן כל רצון שבמקרא:
תבואתה. ברכה זו לראש יוסף: **נזיר אחיו.**
שהפרש מאחיו במכירתו: **י בכור שורו.** יש
בכור שהוא לשון גדלה ומלכות, שנאמר
(תכליס פט, כח) אף אני בכור אתנהו. וכן (שמות
ז, כב) בני בכורי ישראל: **בכור.** מלך היצא
ממנו והוא יהושע: **שורו.** שכחו קשה בשור
לכבש כמה מלכים: **הדר לו.** נתון לו
שנאמר (דמדז כז, ט) ונתתה מהודך עליו:
וקרני ראם קרניו. שור, כחו קשה ואין
קרניו נאות, אבל ראם, קרניו נאות, ואין כחו
קשה, נתן ליהושע כחו שלשור ויפני קרני
ראם: **אפסי ארץ.** שלשים ואחד מלכים

יד **וממגד תבואת שמש.** שהיתה ארצו
פתוחה לחמה וממתקת הפרות: **גרש**
ירחים. יש פרות שהלבנה מבשלתן ואלו
הן קשואין ודלועין. דבר אחר גרש ירחים.
שהארץ מגרשת ומוציאה מחדש לחדש:
טו **ומראש הררי קדם.** ומבורכת מראשית
בשול הפרות שהרריה מקדימין לבכר בשול
פירותיהם. דבר אחר מגיד שקדמה בריאתן
לשאר הרים: **גבעות עולם.** גבעות העושות
פרות לעולם ואינן פוסקות מעוצר הגשמים:
טז **ורצון שכני סנה.** כמו שוכן סנה ותהא
ארצו מבורכת מרצונו ונחת רוחו שלהקדוש
ברוך הוא הנגלה עלי תחלה בסנה:

תפסיר רס"ג

והאמה' נאסד' אכזרתה:
 (ז) וליפון אלפיהא לאלממת'ל
 בבכר תזורה. פתציר קרונה
 פקרון אלפרפדאן. חתי' ינטח
 בהא אל'אמם אלי' אקטאר
 אל'ארץ'. ושרחהא אנהא
 רבואת אפרים ואלוף מנשה:
 (ח) וקאל לזבולון. אפרח יא אל
 זבולון פי אספארד. ואנת יא
 יששכר פי מנאזלד: (ט) פאן
 אל'אמם אלי' גבלכמא תחצר.

אֲפְרַיִם וְהֵם אֶלְפֵי מְנַשֶּׁה:

רְבֵא דְבְנוּהֵי זִיּוּא לִיה. וגבורן אתעבידא
 לִיה מִן קָדָם דִּתּוּקְפָא וְרוּמָא דִּילִיה.
 בגבורתיה. עממ'א. יקטיל בחדא עד
 סִפֵּי ארְעָא. ואנון רבּוּתָא דִּבֵּית אֲפְרַיִם.

ואנון אלפיה דבית מנשה: **ס**

רביעי' תיטון בספרי חמישי כשהל בשבת בסת"י

(רביעי) דה ולזבולון אמר שמח

זבולון בצאתך ויששכר

באהליך: ולזבולון אמר. חדי זבולון במפקד לאגחא קרבא על
 בעלי דבכך. ויששכר במהכך למעבד זמני מועדיא בירושלם:
עמים הר' יקראו שם יזבחן זבחי צדק פי

— כ"י —

באהליך. זבולון ויששכר עשו שותפות, זבולון
 לחוף ימים ישכון ויוצא לפרקמטיא בספינות
 ומשתפר, ונותן לתוך פיו שליששכר והם
 יושבים ועוסקים בתורה, לפיכך הקדים זבולון
 ליששכר, שתורתו שליששכר על ידי זבולון
 היתה: **שמח זבולון בצאתך.** הצלח
 בצאתך לסחורה: **ויששכר.** הצלח בישיבת
 אהליך לתורה לישב ולעבר שנים ולקבע
 חדשים, כמו שנאמר (דכ"א יב, לג) ומבני
 יששכר יודעי בינה לעתים, ראשיהם
 מאתים, ראשי סנהדראות היו עוסקים בכך.
 ועל פי קביעות עתיהם ועבוריהם: **עמים.**
 שלשכטי ישראל: **הר יקראו.** להר המוריה
 יאספו כל אסיפה על ידי קריאה היא ושם
 זבחו ברגלים זבחי צדק: **פי שפע ימים**
 יינקו. יששכר וזבולון, ויהא להם פנאי לעסוק

אפשר שכלם מארץ ישראל היו, אלא אין
 לה כל מלך ושלטון שלא קנה לו פלטרין
 ואחזה בארץ ישראל, שחשובה לכלם היא.
 שנאמר (יימ"ג, יט) נחלת צבי צבאות גוים:
והם רבבות אפרים. אותם המנגחים הם
 הרבבות שהרג יהושע, שבא מאפרים: **והם**
אלפי מנשה. הם האלפים שהרג גדעון
 במדין, שנאמר (שופטים ח, ט) וזבח וצלמנע
 בקרקר וגו': יח ולזבולון אמר. אלו המשה
 שבטים שברך באחרונה. זבולון גד דן נפתלי
 ואשר, כפל שמותיהם לחוקם ולהגבירם, לפי
 שהיו חלשים שבכל השבטים, הם הם
 שהוליק יוסף לפני פרעה, שנאמר ומקצה
 אחיו לקח המשה אנשים (בראשית מ, ג), לפי
 שגראים חלשים ולא ישים אותם לו שרי
 מלחמתו: **שמח זבולון בצאתך ויששכר**

תפסיר רס"ג

שֶׁפַע יָמִים יִינָקוּ וּשְׁפָנֵי

טְמוּנֵי חוֹל: שְׁבִטָא דְיִשְׂרָאֵל

לְטוֹר בֵּית מִקְדָּשָׁא יִתְפַּנְשׁוּן. תַּמָּן יִכְסוּן

נְכִסְתָּ קוּדְשֵׁין לְרַעְוָא. אַרְי נְכִסֵּי עַמְמֵי

יִיכְלוּן; וְסִימָא דְמִטְמָרן בְּחָלָא מִתְגַּלִּין

לְהוֹן: ס בּ וּלְגַד אָמַר בְּרוּךְ

מִרְחִיב גַּד כְּלָבִיא שְׁכָן

וְטָרַף זְרוּעַ אַף-קָדְקָד: וּלְגַד

אָמַר. בְּרִיךְ דְאַפְתֵּי לְגַד. כְּלִיתָא שְׂרִי וְיִקְטִיל שְׁלִטוּנֵין עִם מַלְכוּן:

כּ וַיֵּרָא רֵאשִׁית לּוֹ כִּי-שָׁם חִלְקַת מַחְקַק סָפוּן

וְתַדְבַּח פִּיה דְּבַאִיח עֲאֲדֵלָה.
פְּהִם גִּידֵק אֲלִבְחָאֵר יִרְצֵעוּן.
וְדַפְאִין אֲלִרְמֵל יִכְנֻזוּהָא:
כ) וְקֵאל לְגַד. תְּבַאֲרֵךְ אֲלִמוּסַע
לָהּ בְּלִדְהָ. פְּהוּ כְּלָבּוּ יִסְכְּנָהָ.
אֲלִדִּי יִדֵּק אֲלִדְרָאֵע מַע
אֲלֵהָאמְדָּה: כּא) וְאַנְדָּה רֵאִי פִי
אוּל בְּלִדְהָ. אֵן גְּוִקְהָ
אֲלִרְאִסְמִין הִנְאֵךְ מִכְנֻזָּה.

— רס"י —

וּמֵאֲכָלוּ שְׁלֹזָה לֹא כְּמֵאֲכָלוּ שְׁלֹזָה, וְהֵם
אוּמְרִים אֵין אִמְהָ כְּשֶׁרָה כּוּזוּ וּמִתְגַּיְרִין שָׁם,
שְׁנַאֲמַר שָׁם יִזְבָּחוּ וּזְבָחֵי צֶדֶק: כִּי שֶׁפַע יָמִים
יִינָקוּ. זְבוּלָן וְיִשְׁשֻׁכָּר, הֵיִם נוֹתֵן לָהֶם מִמּוֹן
בְּשֶׁפַע: כ בְּרוּךְ מִרְחִיב גַּד. מְלַמֵּד שְׁהִיָּה
תְּחוּמוֹ שְׁלֵגַד מִרְחִיב וְעוֹלָה כְּלַפִּי מִזְרַח:
כְּלָבִיא שְׁכָן. לְפִי שְׁהִיָּה סְמוּךְ לְסִפְרָה, לְפִיכֵךְ
נִמְשַׁל בְּאַרְיוֹת, שְׁכָל הַסְּמוּכִים לְסִפְרָה צְרִיכִים
לְהִיּוֹת גְּבוּרִים: וְטָרַף זְרוּעַ אַף קָדְקָד.
הַרְוִיגִיָּהּ הִיּוּ נְכָרִין, חוֹתְכִים הָרֵאשׁ עִם הַזְרוּעַ
בְּמִכָּה אַחַת: כּ וַיֵּרָא רֵאשִׁית לּוֹ. רֵאָה
לְטוֹל לּוֹ חֵלֶק בְּאַרְץ סִיחוּן וְעוּג, שְׁהִיא
רֵאשִׁית כְּבוֹשׁ הָאָרֶץ: כִּי שָׁם חִלְקַת
מַחְקַק. כִּי יָדַע אֲשֶׁר שָׁם בְּנַחֲלָתוֹ חִלְקַת
שְׂדֵה קְבוּרַת מַחְקַק וְהוּא מְשָׁה: סָפוּן.
אוֹתָהּ חִלְקָה סָפוּנָה וְטְמוּנָה מְכָל בְּרִיָּה,

בַּתוֹרָה: וּשְׁפָנֵי טְמוּנֵי חוֹל. כְּסוּיֵי טְמוּנֵי
חוֹל, טְרִית וְחִלּוּן וְזִכּוּכִית לְבִנְהָ הַיּוֹצֵאִים מִן
הַיָּם וּמִן הַחוֹל, וּבְחִלְקוֹ שְׁלִישֻׁשְׁכָּר וּזְבוּלָן הִיָּה,
כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ בְּמִסְכַּת מְגִלָּה (ו, 6) זְבוּלָן עִם
חֵרֶף נִפְשׁוּ לְמוֹת (שׁוֹפְטִים כ, יא) מִשׁוּם דְּנִפְתְּלֵי
עַל מְרוּמֵי שְׂדֵה, שְׁהִיָּה מִתְרַעַם זְבוּלָן עַל
חִלְקוֹ, לְאַחֵי נִתְתָּ שְׂדוֹת וּבְרָמִים וְכוּ: וּשְׁפָנֵי.
לְשׁוֹן כְּסוּי, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (מ"ט ו, ט) וַיִּסְפֵּן אֶת
הַבַּיִת, (ס"ז, ג) וַיִּסְפֵּן בְּאַרְזוֹ, וְתַרְגוּמוֹ וּמִטְלָל
בְּכִיּוּרֵי אֲרָזָא. דְּבָר אַחַר, עַמִּים הָרַ יִקְרָאוּ, עַל
יְדֵי פְּרַקְמִטָּא שְׁלִזְבוּלָן, תְּגַרֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם
בָּאִים אֶל אֲרָצוֹ, וְהוּא עוֹמֵד עַל הַסִּפְרָה וְהֵם
אוּמְרִים הוּאִיל וְנִצְטַעְרָנוּ עַד כְּאֵן, גִּלְף עַד
יְרוּשָׁלַיִם וְנִרְאָה מַה יִּרְאֵתָה שְׁלֵאֲמָה זוּ, וּמַה
מַעֲשֵׂיָהּ, וְהֵם רוֹאִים כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִים
לְאֵלוֹתָ אַחַד, וְאוּכְלִים מֵאֲכָל אַחַד, לְפִי
שְׁהוּגִים אֵלוֹהוּ שְׁלֹזָה לֹא כְּאֵלוֹהוּ שְׁלֹזָה,

וְזֶלֶק הַדְּקָדוּק: כּ וַיֵּתֵא רֵאשִׁי עִם. יֵשׁ חִלּוּק בְּקִרְיַת הַמְּלָה הַזֹּה, בֵּן אֲשֶׁר קוֹרָא אוֹתָהּ מַלְעִיל
בְּשֵׁנֵי פִשְׁטִין וּבֵן נִפְתְּלֵי מַלְרַע כְּפִשְׁט אַחַד לְבַד וְיֵשׁ סִפְרִים כְּפִשְׁט אַחַד לְבַד וְלֹא

מִיחְלָפִין (מַהר"ב):

תפסיר רס"ג

פִּאֲתָא רויסא אלקום
 פתלמדהם. וצנע בעדל אללה.
 ואחכאמה מע סאיר אל
 אסראיל: כב) וקאל לדן. כון יא
 דן כשבל אלאסד בקווה. אדא
 יערץ' מן אלפת'נייה: כג) וקאל
 לנפתלי. יא נפתלי אסתפת'ר מן
 אלדציא. וכון ממלווא מן
 ברפאת אללה. וחז מן אלארץ'

וַיָּתֵא רְאִשֵׁי עָם צְדָקָת

יְהוָה עֲשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם-

יִשְׂרָאֵל: וְאֵתִקְבַּל בְּקִדְמֵי־תֵא דִילִיָּה.

אַרִי תַמָּן. בְּאַחֲסָנְתִיָּה מִשָּׁה סִפְרָא רַבָּא

דִּישְׂרָאֵל קְבִיר. הוּא נִפְק וְעַל בְּרִישׁ עֲמָא.

זְכוּן קָדָם יי עֲבַד. וְדִינוּהִי עִם יִשְׂרָאֵל: ס

(חמישי) כב וּלְדָן אָמַר דָּן גִּיּוֹר

אַרְיֵיהּ יִזְנַק מִן־הַבְּשָׁן: וּלְדָן אָמַר. דָּן תְּקִיף כְּגִיּוֹר אַרְיֹן.

ארעיה שתיה מן נחליא דנגדין מן מתנן: כג וּלְנַפְתָּלִי אָמַר

נַפְתָּלִי שִׁבְעַת רְצוֹן וּמְלֵא בְרַכְתּוֹ יְהוָה יָם וּדְרוֹם

יְרֵשָׁה: וּלְנַפְתָּלִי אָמַר. נַפְתָּלִי שִׁבְעַת רַעְוָא. וּמְלֵי בְרַכָּן מִן קָדָם יי:

— רס"י —

בצפונות מערבית עקרון וסביבותיה, ולא
 ספקו להם, ובאו ונלחמו עם לשם שהיא
 פמיאס והיא בצפונות מזרחיות, שהרי הירדן
 יוצא ממערב פמיאס והוא במזרח שלארץ
 ישראל, ובא מהצפון לדרום וכלה בקצה ים
 המלח, שהוא במזרח יהודה, שנטל בדרומה
 שלארץ ישראל, כמו שמפורש בספר יהושע,
 והוא שנאמר (שס יט, מז) ויצא גבול בני דן
 מהם ויעלו בני דן וילחמו עם לשם וגוי, יצא
 גבולם מכל אתו הרוח שהתחילו לנחול בו:
 כג שבע רצון. שהיתה ארצו שבעה כל
 רצון יושביה: ים ודרום ירשה. ים בגרת
 נפלה בחלקו ונטל מלא חבל חרס בדרומה
 לפרוש חרמים ומכמורות: ירשה. לשון צווי,
 כמו (דכ"ב ס, כ"א) עלה רש, והטעם שלמעלה
 ברי"ש מוכיח, כמו ירש, ידע, לקח, שמע,

שנאמר (לכ"מ לז, ו) ולא ידע איש את קבורתו:
 ויתא. ג'ד: ראשי עם. הם היו הולכים לפני
 החלץ בכבוש הארץ לפי שהיו גבורים, וכן
 הוא אומר (דכ"ב ג, יח) ואתם תעברו חלוצים
 לפני אחיכם וגוי: צדקת ה' עשה. שהאמינו
 דבריהם ושמרו הבטחתם לעבור את הירדן
 עד שכבשו וחלקו. דבר אחר ויתא משה
 ראשי עם. צדקת ה' עשה, על משה אמור:
 כג דן גיור אריה. אף הוא היה סמוך לספר
 לפיכך מושלו באריות: יזנק מן הבשן.
 כתרגומו, שהיה הירדן יוצא מחלקו ממערב
 פמיאס, והיא לשם, שהיא בחלקו שלדן,
 שנאמר (יח"ט יט, מז) ויקראו ללשם דן וזניקו
 וקלוחו מן הבשן. דבר אחר, מה זניק זה יוצא
 ממקום אחד ונחלק לשני מקומות, כך שבטו
 שלדן נטלו חלק בשני מקומות. תחלה נטלו

זולק הדקדוק: ים ודרום ירשה. תיבת ירשה מלעיל:

תפסיר רס"ג

גִּרְבָּא וְגִנְבָא: כד) וְקָאֵל
לְאִשְׁרָ. כֵּן מְבֹאֲרָא מִן
אֱלֹאֲלֵיָא יָא אִשְׁרָ. אֱלֹדִי סִכּוֹן
רְצִיא אַכְזֹתָהּ. וְגִיאֲמָסָא פִי
אֱלֹדְהוֹן קְדָמָה: כה) תִּכּוֹן מִן
אֱלֹחֵיִד וְאֵלֶנְחָאס מְגִיאֲלֵקֵד.
וְלִתְכּוֹן כְּאִיאֲמֵד הַדְּיָה
שְׁגִאֲעֵתֵד: כו) אֱלֹאֵה אִסְרָאֵיל
אֱלֹדִי לִיס כְּמֵתִלָּהּ. סֵאכֵן

מערב ים גניסר ודרומוהי יירת: ס

❦ חמישי תימן בספרי ששי כשחל בשבת בסת"י ❦

כד) וְלֹאֲשֶׁר אָמַר בְּרוּךְ
מִבְּנֵי אֲשֶׁר יְהִי רְצוּי אָחִיו
וְטָבֵל בְּשֶׁמֶן רַגְלוֹ: וְלֹאֲשֶׁר
אָמַר. בְּרִיךְ מִבְּרַכַת בְּנֵיָא אֲשֶׁר. יְהִי
רְעוּא לְאָחוּהִי. וְיִתְרַבָּא בְּתַפְנוּקֵי מַלְכֵינִי:

כה) בְּרוּךְ וְנַחֲשֶׁת מִנְעֵלָךְ וְכִימִיד דְּבִאָדָּ: תִּקְוִי

כב) בְּבְרוּלָא וְכַנְחָשָׂא בֵּית מוֹתְבָדָּ. וְכִיּוּמֵי עוֹלִימוֹתְךָ תוֹקֶפְדָּ: כו) אֵין

כא) כָּאֵל יִשְׁרוּן רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֵזְרְךָ וּבְגִאֲוֹתוֹ שְׁחָקִים:

— כ"י —

היא סגורה במנעולים ובריחים שלברזל
ונחשת. דבר אחר ברזל ונחשת מנעלה,
ארצכם נעולה בהרים שחוצבין מהם ברזל
ונחשת, וארצו שלאשר היתה מנעולה
שלארץ ישראל: וכימיד דבאד. וכימים
שהם טובים לה, שהן ימי תחלתה, ימי
נעוריה, כן יהיו ימי זקנתה, שהם דואבים
זבים ומתמוטטים. דבר אחר, וכימיד דבאד
וכימיד שהם טובים לה כמנן ימיה, כל
הימים אשר אתם עושים רצונו שלמקום,
יהיו דבאד, שכל הארצות יהיו דובאות כסף
וזהב לארץ ישראל, שתהא מבורכת בפירות.
וכל הארצות מתפרנסות המנה וממשיכות
לה כספם וזהבם איסקווייט. הכסף והזהב
כלה מהם, שהן מזיבות אותם לארצכם:
כו) אֵין כָּאֵל יִשְׁרוּן. דע לה ישורון שאין
כאל בכל אלהי העמים, ולא כצורך צורם:
רכב שמים. הוא אותו אלוה שבעזר
ובגאותו הוא רוכב שחקים:

בשמוסיף בו ה"א יהיה הטעם למעלה
שמעה, ידעה, סלחה, לקחה אף כאן ירשה
לשון צווי. ובמסורת הגדולה מצינו באלפא
ביתא לשון צווי דטעמיהון מלעיל: כו) בְּרוּךְ
מִבְּנֵי אֲשֶׁר. ראיתי בספרי, אין לה בכל
השבטים שנתברך בבנים כאשר ואיני יודע
פיצד: יהי רצוי אחיו. שהיה מתרצה לאחיו
בשמן אנפיקינון ובקפלאות והם מרצין לו
בתבואה. דבר אחר, יהי רצוי אחיו שהיו
בנותיו נאות והוא שנאמר (דברי הימים א' ז', 6)
הוא אבי ברית, שהיו בנותיו נשואות
לכהנים גדולים הנמשחים בשמן וית: וטבל
בשמן רגלו. שהיתה ארצו מושכת שמן
כמעין. ומעשה שנצטרכו אנשי לודקיא
לשמן מנו להם פולמוסטום אחד וכי,
כדאיתא במנחות (פכ, ט): ככ ברזל ונחשת
מנעלה. עכשיו הוא מדבר נגד כל ישראל,
שהיו גבוריהם יושבים בערי הספר ונועלים
אותה שלא יוכלו האויבים לכנס בה כאלו

תפסיר רס"ג

אלסמא ואלשואהק בקדרתה
 פי עונד: כז) וזהו אלושן
 אלאאלאה אלאזלי. ומן דונה
 מלוד אלעאלם. כמא טרד מן
 בין ידיד אלעדו. וקאל לך
 אנפד'ה: כח) חתי סכן בעין
 אל אסראיל ואתקא מנפרדא
 נציר מא קאל להם יעקוב
 אביהם. פי בלד די בר ועציר.
 ואיציא סמאה תדר טלא:
 (כט) פטובאך יא אל אסראיל

לית אלה אלא אלהא דישראל.
 דשכינתיה בשמיא בסערך. ותוקפיה
 בשמי שמיא: ❀ בשבת שביעי בשתי ❀

(ששי) ב מענה אלהי קדם
 ומתחת זרעת עולם ויגרש
 מפניך אויב ויאמר השמד:
 מדור אלהא דמלקדמין. דבמימריה
 אתעביד עלמא. ותריד מן קדמך. שנאה
 ואמר שיצי: כה) וישכן ישראל

בטח בדר עין יעקב אל-ארץ דגן ותירוש
 אף-שמי יערפו-טל: ושרא ישראל לרוחצן בלחודיהון
 פעין ברכתא דבריכנון יעקב אבוהון. בארע עבדא עבור וחמר. אף
 שמיא דעלויהון ישמשונונון בטלא: כט) אשריך ישראל
 מי כמוך עם נושע ביהוה מגן עזרך

— כס"י —

עין יעקב. כמו (צמדז יא, י) ועינו פעין
 הבדלח. פעין הברכה שברכם יעקב. לא
 בפדד שאמר ירמיה (ירמייכ טו, י) בדר
 ישבתי. אלא פעין הבטחה שהבטיחם יעקב
 (צלאטיי מ, כ) וזהו אלהים עמכם והשיב
 אתכם אל ארץ אבותיכם: יערפו. יטיפו: אף
 שמי יערפו טל. אף ברכתו של יצחק
 נוספת על ברכתו של יעקב (שס כז, כח) ויתן
 לך האלהים מטל השמים וגו': כט) אשריך
 ישראל. לאחר שפרט להם הברכות אמר
 להם מה לי לפרוט לכם, כלל דבר, הכל
 שלכם: אשריך ישראל מי כמוך.
 תשועתך בה אשר הוא מגן עזרך

כ) מענה אלהי קדם. למעון, הם השחקים
 לאלהי קדם, שקדם לכל אלהים וברר לו
 שחקים לשבתו ומעונתו, ומתחת מעונתו כל
 בעלי זרוע שוכנים: זרעת עולם. סידון ועוג
 ומלכי פנען שהיו תקפו וגבורתו של עולם,
 לפיכך על פרחם יחדו וזועו וכחם חלש
 מפניו. לעולם אימת הגבוה על הנמוך, והוא
 שהכח והגבורה שלו בעזרך: ויגרש מפניך
 אויב. ואמר לך השמד אותם: מענה. כל
 תיבה שצריכה למ"ד בתחלתה הטיל לה
 ה"א בסופה: כ) בטח בדר. כל יחיד ויחיד
 איש תחת גפנו ותחת תאנתו, מפזרין ואין
 צריכים להתאסף ולישב יחד מפני האויב:

שמן המור (כ) מי כמוך. המנהג להפריד ביניהם.

תפסיר רס"ג

מִן מֵתֶלֶךְ. שֶׁעַב מִגֵּאֲתֵי בְּאַלְלָהּ. וְהוּ תִרְסֵךְ וְעוֹנֵךְ וְסִיפֵךְ וְאַקְתֵּדֶאֲרֵךְ. פִּיכִיצֵע לֵךְ אֶעֱדֹאֲךְ. וְאַנְתֵּ תִטֵּא עֲלֵי קִמְאִקְמָהִם: לֵךְ (א) תִּים צֵעֵד מוֹסִי. מִן בִּידֵאֲת מוֹאֵב אֲלֵי גְבַל נְבוּ. רֵאֵס אֲלִקְלֵעָה. אֲלֵתִי בְּחִצְרֵהִי יִרְחֵא. פֶּאֲוֹרֵאֵה אֲלֵלָה גְמִיעַ אֲלֵבֵלֵךְ. מִן גְּרֵשׁ אֲלֵי בְּאַנִיאֵס: (ב) וְגְמִיעַ בְּלֵךְ נִפְתְּלִי. וְאַפְרִים וּמְנַשֶּׁה. וְגְמִיעַ

וְאֲשֶׁר-חָרַב גְּאוֹתֶךָ וַיִּכְחָשׁוּ
אֵיבֶיךָ לָךְ וְאֵתָה עַל-

בְּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ: טוֹבֵךְ יִשְׂרָאֵל

לִית דְּכוּתֶךָ. עֲמֵא דְפּוֹרְקִנְיָה מִן קָדָם יִי
תִקּוֹף בְּסַעֲדֶךָ. וּדְמִן קְדָמוּהִי נִצְחָן
גְּבָרוּתֶךָ. וַיִּתְכַּדְּבוּן שְׁנֵאֲךָ לָךְ: וְאֵת עַל

פְּרֻקַת צוּרֵי מַלְכֵיהוֹן תִּדְרוּךְ: ס (עֲבִיעִי)

לֵךְ א וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעֵרְבַת

מוֹאֵב אֶל-הַר נְבוֹ רֵאֵשׁ

הַפְּסָגָה אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי יִרְחוֹ וַיִּרְאֶהוּ יְהוָה

אֶת-כָּל-הָאָרֶץ אֶת-הַגְּלֵעַד עַד-דָּן: וּסְלִיק מֹשֶׁה.

מִמִּישְׂרָיָא דְמוֹאֵב, לְטוֹרָא דְנְבוּ. רֵישׁ, רְמֵתָא. דְעַל, אֲפִי יִרְחוֹ. וְאַחֲזִיָּה

יִי, יֵת כָּל אֲרַעָא. יֵת גְּלֵעַד, עַד דָּן: ב וְאֵת כָּל-נִפְתְּלֵי

וְאֵת-אֲרֵץ אֲפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְאֵת כָּל-אֲרֵץ יְהוּדָה

עַד הַיַּם הָאֲחֵרוֹן: וַיֵּת, כָּל נִפְתְּלֵי. וַיֵּת אֲרַע אֲפְרַיִם, וּמְנַשֶּׁה.

— כֵּשׁ"י —

אֵת הַפְּסָל, וְהִרְאָהוּ שְׁמִשׁוֹן שְׁעֵתִיד לְצֵאת מִמִּנּוֹ לְמוֹשִׁיעַ: ז וְאֵת כָּל נִפְתְּלֵי. הִרְאָהוּ אֲרֵצוֹ בְּשִׁלּוֹתָהּ וְחִרְבְּנָהּ, וְהִרְאָהוּ דְבוּרָה וּבֵרֶק מִקְדָּשׁ נִפְתְּלֵי גִלְחָמִים עִם סִיסְרָא וְחִילוֹתָיו: וְאֵת אֲרֵץ אֲפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה. הִרְאָהוּ אֲרֵצָם בְּשִׁלּוֹתָהּ וּבְחִרְבְּנָהּ וְהִרְאָהוּ יְהוֹשֻׁעַ גִּלְחָם עִם מִלְכֵי כְנַעַן שְׂבָא מֵאֲפְרַיִם, וְגִדְעוֹן שְׂבָא מִמְנַשֶּׁה גִלְחָם עִם מִדְּיָן וְעַמְלִק: וְאֵת כָּל אֲרֵץ יְהוּדָה. בְּשִׁלּוֹתָהּ וּבְחִרְבְּנָהּ וְהִרְאָהוּ מַלְכוּת בֵּית דָּוִד וְנִצְחוֹנָם: עַד הַיַּם הָאֲחֵרוֹן. אֲרֵץ הַמְּעַרְב בְּשִׁלּוֹתָהּ וּבְחִרְבְּנָהּ.

(וְאֲשֶׁר הוּא) וְחָרַב גְּאוֹתֶךָ: וַיִּכְחָשׁוּ אֵיבֶיךָ לָךְ. כְּגוֹן הַגְּבַעוֹנִים שְׂאֲמָרוּ (יִחוּשׁ ט, ט) מֵאֲרֵץ רְחוֹקָה בָּאוּ עִבְדֶיךָ וְגו': וְאֵתָה עַל בְּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ. כְּעִנְיָן שְׁנֵאֲמָר (סס י, כד) שִׁימוּ אֵת רַגְלֵיכֶם עַל צוּאֲרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה: לֵךְ א מֵעֵרְבוֹת מוֹאֵב אֶל הַר נְבוֹ. כַּמָּה מַעֲלוֹת הָיוּ וּפְסַעַן מֹשֶׁה בְּפִסְיַעָה אַחַת: אֵת כָּל הָאָרֶץ. הִרְאָהוּ אֵת כָּל אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁלּוֹתָהּ וְהַמְּצִיקִין הָעֵתִידִים לְהִיּוֹת מְצִיקִין לָהּ: עַד דָּן. הִרְאָהוּ בְּנֵי דָן עוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה שְׁנֵאֲמָר (שׁוֹפְטִים יח, ט) וַיִּקְיִמוּ לָהֶם בְּנֵי דָן

תפסיר רס"ג

בְּלֶדְיַהּ יְהוּדָה. אֱלֹהֵי אֱלֹפְחָר
 אֱלֹג־רִבִּי: (ג) וְאֵלֹד־אֲרוֹם
 וְאֵל־מֶרְג. בְּקִיעַ יְרִיחָא. קִרְיָהּ
 אֵלֶנְכִיל אֱלֹהֵי זָג־ר: (ד) פְּקָאֵל לָהּ.
 הַדְרֵא אֱלֹבְלָד אֱלֹד־י אֲקֻסְמַת
 לְאַבְרָהִים וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב
 קֵאלֵא. לְנִסְלָכֶם אַעֲטִיָה.
 קֹד אֲוִרִיתְכֶנָּה בְּעִינָאֲךָ.
 וְאֱלֹהֵי תַיִם לֹא תַעֲבֹר: (ה) פְּמַאת
 מוֹסִי רְסוּל אֱלֹלָהּ. פִּי
 בְּלֶדְ מוֹאֵב עָלַי קוֹל אֱלֹלָהּ:

וְיָת, כָּל אֶרֶץ יְהוּדָה. עַד, יָמָא מְעַרְבָאָה:

וְאֶת־הַנֶּגֶב וְאֶת־הַכְּפָר

בְּקִעַת יַרְחוֹ עֵיר הַתְּמָרִים

עַד־צֹעַר: וְיָת דְרוֹמָא. וְיָת מִישְׁרָא.

בְּקִעַת יַרְחוֹ. קִרְיַת דְקִלְיָא, עַד צוֹעַר:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו זֹאת

הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי

לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב

לֵאמֹר לְזֶרַעְךָ אֶתְנַנֶּה הָרְאִיתִיךָ בְּעִינֶיךָ וְשָׂמָה

לֹא תַעֲבֹר: וַאֲמַר יי, לִיָּהּ. דָּא אַרְעָא, דְקִימִית. לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק

וְלְיַעֲקֹב, לְמִימַר. לְבִנְךָ, אֶתְנַנֶּה. אַחֲזִיתְךָ בְּעֵינְךָ. וְלִתְמֹן, לֹא תַעֲבֹר:

וַיִּמַת שֵׁם מֹשֶׁה עַבְד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מוֹאָב עַל־

פִּי יְהוָה: וּמִית תְּמֹן. מֹשֶׁה עַבְדָּא דִיִּי. בְּאַרְעָא דְמוֹאָב, עַל מִימְרָא

דִּיִּי: וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוֹל בֵּית

— רס"י —

שְׁנִשְׁבַּע לְכֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִימָה, וְזָהוּ
 לְאֹמֶר, לְכָף הָרְאִיתִיךָ לָךְ, אֲבָל גִּזְרָה הִיא
 מִלְּפָנַי שְׂשָׂמָה לֹא תַעֲבֹר, שְׂאֵלֹלֵי כְּףָה, הִיִּיתִי
 מְקִימָךְ עַד שְׁתִּרְאָה אוֹתָם נְטוּעִים וְקִבּוּעִים
 בָּהּ וְתִלְךָ וְתִגִּיד לָהֶם: כִּי וַיִּמַת שֵׁם מֹשֶׁה.
 אֲפֹשֶׁר מֹשֶׁה מֵת וְכָתַב וַיִּמַת שֵׁם מֹשֶׁה, אֲלֵא
 עַד כָּאֵן כָּתַב מֹשֶׁה, מִכָּאֵן וְאַלְךָ כָּתַב יְהוֹשֻׁעַ.
 רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר אֲפֹשֶׁר סֵפֶר הַתּוֹרָה חֲסֵר
 כְּלוּם, וְהוּא אֹמֵר (לְעִיל לֹא, כו) לְקַח אֵת סֵפֶר
 הַתּוֹרָה הַזֶּה, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹמֵר
 וּמֹשֶׁה כּוֹתֵב בְּדַמֵּי: עַל פִּי ה'. בְּנִשְׂקָה:

דְּבַר אַחַר, אֵל תִּקְרִי הַיָּם הָאֲחֵרוֹן אֲלֵא הַיּוֹם
 הָאֲחֵרוֹן, הָרְאָהוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל
 הַמְּאֹרְעוֹת שְׁעֵתֵיךָ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד
 שְׂיָחִיו הַמֹּתִים: ג וְאֶת הַנֶּגֶב. אֶרֶץ הַדְּרוֹם.
 דְּבַר אַחַר, מְעַרַת הַמִּכְכְּלָה, שְׁנִאֲמַר (כַּמִּדְבָּר
 יג, כג) וַיַּעֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד חֶבְרוֹן: וְאֶת
 הַכְּפָר. הָרְאָהוּ שְׁלֹמֹה יוֹצֵק כְּלֵי בֵית
 הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנִאֲמַר (מ"א ט"ז, מו) בְּכִפְרֵי הַיַּרְדֵּן
 יִצְקֶם הַמֶּלֶךְ בְּמַעֲבַד הָאֲדָמָה: ז לֵאמֹר
 לְזֶרַעְךָ אֶתְנַנֶּה הָרְאִיתִיךָ. כְּדֵי שְׁתִּלְךָ
 וְתֹאמַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב שְׁבוּעָה

זוֹלָךְ הַדְּקֻדוֹק: ד הָרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ. ה"ה א בַּסְּגוּל וְהַאֲל"ף בַּחִירָק (מַהֲר"ם):

תפסיר רס"ג

פֶּעֹר וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת-
קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְקָבַר
 יָתִיב בַּחֲלָתָא, בְּאַרְעָא דְּמוֹאָב. לְקַבֵּיל,
 בֵּית פֶּעֹר. וְלֹא יָדַע אֲנָשׁ, יֵת קְבוּרַתִּיהָ.
עַד, יוֹמָא הַדִּין: ז ומִשָּׁה בֶּן-מֵאָה
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּמָתוֹ לֹא-
כִּהְתָּה עֵינָיו וְלֹא-נָס לַחָה:
 ז ומִשָּׁה. בַּר מֵאָה וְעֶשְׂרִים. שָׁנִים, כַּד מִית.
 לֹא כִּהְתָּ עֵינֶיהָ, וְלֹא שָׁנָא זֵיו יְקָרָא
 דְּאַפּוּהֵי: ח וַיִּבְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת-מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיִּתְּמוּ
יְמֵי בְכֵי אַבְל מֹשֶׁה: וַיִּבְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת מֹשֶׁה. בְּמִישְׁרֵי־א
 דְּמוֹאָב, תִּלְתִּין יוֹמִין. וּשְׁלִימוֹ, יוֹמֵי בְּכִיתָא, אַבְלָא דְּמֹשֶׁה:
 ט וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוֹן מָלֵא רוּחַ חֲכָמָה כִּי-סָמַךְ
מֹשֶׁה אֶת-יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֱלֹהֵי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וַיְהוֹשֻׁעַ בַּר נּוֹן.
 אֲתַמְלִי, רוּחַ חֲכָמָה. אָרִי סָמַךְ מֹשֶׁה. יֵת יְדוּהֵי, עֲלוּהֵי. וְקַבֵּילוּ מִנֶּיהָ

— רס"י —

הָיָה מוֹכֵן שֵׁם מִשְׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְכַפֵּר
 עַל מַעֲשֵׂה פֶּעֹר, וְזֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים
 שֶׁנִּבְרָאוּ בְּעֶרְב שַׁבַּת בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת:
 ז לֹא כִּהְתָּה עֵינָיו. אָף מִשְׁמַת: וְלֹא נָס
 לַחָה. לְחֲלוּחֵית שָׁבוּ, לֹא שָׁלַט בּוֹ רְקִבּוֹן וְלֹא
 נִהְפָּךְ תֹּאֵר פָּנָיו: ח בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הַזְּכָרִים,
 אֲבָל בְּאַהֲרֹן מִתּוֹךְ שֶׁהָיָה רוֹדֵף שְׁלוֹם וְנוֹתֵן
 שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּבֵין אִשָּׁה לְבַעְלָהּ

וַיִּקְבֵּר אֹתוֹ. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקְבוּדוֹ.
 רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר הוּא קָבַר אֶת עֲצָמוֹ, וְזֶהוּ
 אֶחָד מִשְׁלֹשָׁה אֲתִיב שֶׁהָיָה רַבִּי יִשְׁמַעֵאל
 דּוֹרֵשׁ בָּן. כִּיּוֹצֵא בּוֹ (נַמְדַנְר ו, יג) בַּיּוֹם מְלֵאת
 יְמֵי נִזְרוֹ יָבִיֵא אֹתוֹ, הוּא מְבִיֵא אֶת עֲצָמוֹ.
 כִּיּוֹצֵא בּוֹ (ויקרא כג, טז) וְהִשְׁיֵאוּ אוֹתָם עֹן
 אֲשַׁמָּה, וְכִי אַחֲרֵים מִשְׁיֵאִים אוֹתָם, אֲלֵא הֵם
 מִשְׁיֵאִים אֶת עֲצָמָם: מוּל בֵּית פֶּעֹר. קָבַרוּ

תפסיר רס"ג

אללה מוסי' י' ולם יקום בעד
 דיאלך נבי לאל אסראיל מתיל
 מוסי' לאן אללה נאגאה
 שפאהא: יא' ולסאיר אלאיאת
 ואלבראהין אלדי בעת' בהא
 אללה (י"ג: אללה בה) ליצנעהא
 פי בלד מצר. בפרעון ובגמיע
 קואדה ובסאיר אהל בלדה:
 יב' ולסאיר אליד אלשדידה.
 ולסאיר אלמכ'אוף אלעצ'ימה.
 אלתי צנעהא מוסי' בחצרה'
 גמיע אל אסראיל:

בני ישראל, ועבדו. כמא דפקיד יי, ית
 משה: ולא-קם נביא עוד
 בישראל כמשה אשר ידעו
 יהוה פנים אל-פנים: ולא קם
 נביא עוד. בישראל, כמשה. דאתגלי ליה
 יי: אפיין, באפיין: לכל-האֶתֶת
 והמוֹפְתִים אֲשֶׁר שְׁלַחוּ יְהוָה
 לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם

לַפְרֹעָה וְלִכְל-עַבְדָּיו וְלִכְל-אֲרָצוֹ: לְכָל אֶתְיָא
 וּמוֹפְתֵיָא. דְשַׁלְחִיה יי. לְמַעַבְד בְּאֲרַעָא דְמִצְרַיִם. לַפְרֹעָה וְלִכְל עַבְדֵיהּ
 וְלִכְל אֲרַעִיה: יב' וְלִכְל הַיַּד הַחֲזָקָה וְלִכְל הַמּוֹרָא
 הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל:
 וְלִכְל יָדָא תַקִּיפְתָּא. וְלִכְל חֲזוּנָא רַבָּא. דְעַבְד מֹשֶׁה. לְעֵינֵי

כל ישראל: פ פ פ

פּוֹמָא פּוֹסוּקִים סִימָן גּאֹאֵל

רש"י

המורא הגדול. נסים וגבורות שבמדבר
 הגדול והנורא: לעיני כל ישראל. ששאו
 לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר
 (לעיל ט, י) ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת
 הקדוש ברוך הוא לדעתו, שנאמר אשר
 שברת, ישר בחר ששברת (שמות לד, 6):

נאמר (צמדז כ, כט) כל בית ישראל זכרים
 ונקבות: י אשר ידעו ה' פנים אל פנים.
 שהיה לבו גס בו ומדבר אליו בכל עת
 שרוצה, כענין שנאמר (שמות לז, ל) ועתה
 אעלה אל ה', (צמדז ט, ט) עמדו ואשמעה
 מה יצוה ה' לכם: י ולכל היד החזקה.
 שקבל את התורה בלוחות בניו: ולכל

חסלת פרשת וזאת הברכה

נשלמה זאת התורה בערב שבת קדש, ח"י באייר ל"ג למ"ט מונים
 שנת ה'תשס"ח דהיא שנת ב'שי"ט לשטרני. בילא"ו.

סְכוּם הַפִּיסוּקִים שֶׁלִּסְפֵר תִּשְׁעַ מֵאוֹת וְחֲמִישִׁים וְחֲמִשָּׁה סִימָן הַנֶּזֶק
 וְחֲצִי וְעֵשִׂית עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּדוּ לְךָ. וּפְרָשִׁיּוֹתָיו י"א, אֲסֵרוּ חֲז"ג בְּעֵבְתֵימָה סִימָן. וְסִדְרֵי
 כ"ז, יִפִּיחַ אֲמוּנָה יִגִּי"ד צֶדֶק סִימָן. וּפְרָקִיו ל"ד, אֹדָה ה' בְּכָל לַב"ב סִימָן. מִנֵּן הַפְתּוּחוֹת ל"ד
 וּמִנֵּן הַסְתּוּמוֹת קכ"ד, הַכֹּל קנ"ח פְּרָשִׁיּוֹת, וְכֹסֵא כְבוֹד יִנְחִילֵם סִימָן.

תּוֹרַת הַ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ

סְכוּם הַפִּיסוּקִים שֶׁלְכֹל הַתּוֹרָה, חֲמִשָּׁת אֲלָפִים וְשִׁמּוֹנָה מֵאוֹת וְאַרְבַּעִים וְחֲמִשָּׁה.

סִימָן וְאוֹר הַחֲמִמָּה יִהְיֶה שֶׁבַע עֲתִים

וְדַע, כִּי:

סִימָן בְּרֵאשִׁית וְעַד וַיְבֹא חֲמוֹר אֶלֶף פִּיסוּקִים.

סִימָן וַיְבֹא חֲמוֹר עַד כִּי יָד עַל כֶּסֶף יֵה אֶלֶף פִּיסוּקִים.

סִימָן וּמִן כִּי יָד עַד מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ אֶלֶף פִּיסוּקִים.

סִימָן מִבְּשָׂרָם עַד וַהֲוֹרֵד הַמֶּשֶׁכֶן אֶלֶף פִּיסוּקִים.

סִימָן וַהֲוֹרֵד עַד וְעֵתָה יִשְׂרָאֵל שָׁמַע אֶלֶף פִּיסוּקִים.

סִימָן וְעֵתָה יִשְׂרָאֵל עַד לַעֲנִי כָל יִשְׂרָאֵל שִׁמּוֹנָה מֵאוֹת וְאַרְבַּעִים וְחֲמִשָּׁה פִּיסוּקִים.

סִימָן חֲצִי סֵפֶר בְּרֵאשִׁית וְעַל חֲרָבֶךָ תִּחְיֶה.

סִימָן חֲצִי סֵפֶר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אֱלֹהִים לֹא תִקְלַל.

סִימָן חֲצִי סֵפֶר וַיִּקְרָא וְהִנְגַּע בְּבֶשֶׂר הַזֶּבֶב.

סִימָן חֲצִי סֵפֶר בְּמִדְבַר סִינַי וְהִיָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲבָחַר בּוֹ.

סִימָן חֲצִי סֵפֶר אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְעֵשִׂית עַל פִּי הַדָּבָר.

סִימָן חֲצִי הַתּוֹרָה כּוֹלָה בְּפִיסוּקִים וַיִּשֶׁם עֲלָיו אֶת הַחֹשֶׁן.

סְכוּם הָאוֹתִיוֹת שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וְתַתִּי"ה סִימָן גְּדוּ"ל יִהְיֶה

כְּבוֹ"ד הַבִּי"ת הַזֵּי"ה הָאֲחֻרָיוֹן מִן הָרֵאשִׁוֹן. חֲצִי הַתּוֹרָה בְּאוֹתִיוֹת ו"ו דְּגָחוֹן.

סְכוּם הַתִּיבּוֹת שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה שֶׁבַעִים וְתִשְׁעָה אֲלָף וְשִׁמּוֹנָה מֵאוֹת וְשֵׁשׁ

וְחֲמִשִּׁים. סִימָן לִשׁוֹנֵי עֵ"ט סוֹפֵ"ר מֵהִיר יִפִּי"ת מִבְּנֵי אָדָם. חֲצִי הַתּוֹרָה בְּתִיבּוֹת דָּרֵשׁ דָּרֵשׁ

מִשָּׁה, דָּרֵשׁ מִזָּה וְדָרֵשׁ מִזָּה.

סִימָן הַפְּרָשִׁיּוֹת הַגְּדוּלוֹת שֶׁלְתּוֹרָה (אֲתָם נִצְבִים עִם וַיִּלֶךְ מִשָּׁה פְּרָשָׁה אַחַת) שֶׁלֶשׁ וְחֲמִשִּׁים

פְּרָשִׁיּוֹת, נֶגֶד הַמִּנֵּן שֶׁל אֱלֹהֵינוּ.

סִימָן הַסְדְּרִים שֶׁלְתּוֹרָה מֵאַה וְחֲמִשִּׁים וְאַרְבַּעַה. נֶגֶד הַמִּנֵּן שֶׁל קְלִיטִי"ה

סִימָן הַפְּרָשִׁיּוֹת הַפְתּוּחוֹת שֶׁלְכֹל הַתּוֹרָה מֵאַתִּים וְתִשְׁעִים, וְהַסְתּוּמוֹת שֶׁלֶשׁ מֵאוֹת תִּשְׁעָה

וְשֶׁבַעִים. הַכֹּל שֶׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְתִשְׁעָה פְּרָשִׁיּוֹת.

הַכֹּל עַל תִּיקוֹן הַסֵּפֶר שֶׁהִיָּה בְּמִצְרַיִם שֶׁהִגִּיחוּ בָּן אֲשֶׁר וְדִיקָדָק בּוֹ שְׁנַיִם רְבוּת כְּמוֹ שֶׁהִעֲתִיקוּ.

הקריאה בספר שני בשמחת תורה

א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:
 בְּקִדְמֵי בָרָא יי. ית שמיא וית ארעא: **ב** וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ
 וְחֹשֶׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם:
 וְאֶרְעָא. הָוֵת צְדִיָּא וְרִיקְנִיָּא. וְחֹשׁוּבָא עַל אִפֵּי תְהוֹמָא. וְרוּחָא מִן קָדָם יי.
 מְנַשְׁבָּא עַל אִפֵּי מַיָּא: **ג** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי-אֹר וַיְהִי-אֹר: וַאֲמַר
 יי יְהִי נְהוּרָא. וְהוּה נְהוּרָא: **ד** וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאֹר כִּי-טוֹב
 וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַחֲזָא יי. ית נְהוּרָא אַרְי
 טב. וְאַפְרִישׁ יי. בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֹשׁוּבָא: **ה** וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לְאֹר יוֹם
 וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם אֶחָד: וּקְרָא יי
 לְנְהוּרָא יַמְמָא. וְלַחֹשׁוּבָא קָרָא לַיְלָא. וְהוּה רְמֵשׁ וְהוּה צֶפֶר יוֹם חָד: **ו**
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין
 מַיִם לְמַיִם: וַאֲמַר יי. יְהִי רָקִיעַא בְּמַצִּיעוֹת מַיָּא. וַיְהִי מִפְרִישׁ. בֵּין מַיָּא
 לְמַיָּא: **ז** וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
 מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מַעַל לַרְקִיעַ וַיְהִי-כֵן: וַעֲבַד
 יי ית רָקִיעַא. וְאַפְרִישׁ. בֵּין מַיָּא דְמַלְרַע לְרָקִיעַא. וּבֵין מַיָּא. דְּמִיעַל
 לְרָקִיעַא. וְהוּה כֵן: **ח** וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי-עֶרֶב
 וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי: וּקְרָא יי. לְרָקִיעַא שְׁמַיָּא. וְהוּה רְמֵשׁ וְהוּה צֶפֶר יוֹם
 תַּנּוּן: **ט** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
 אֶל-מְקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֵה הַיַּבְשָׁה וַיְהִי-כֵן: וַאֲמַר יי. יתִּפְנִישׁוּן
 מַיָּא. מִתַּחַת שְׁמַיָּא לְאֶתֶר חָד. וְתִתְחַזֵּי יַבְשָׁתָא. וְהוּה כֵן: **י** וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וּקְרָא יי לַיַּבְשָׁתָא אֶרְעָא. וּלְבֵית כְּנִישָׁת מַיָּא קָרָא

זֶלֶק הַדְּקוּק: **ה** וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לְאֹר. פְּסִיק בֵּין אֱלֹהִים לְאֹר בְּכָל הַתִּיגָאן: וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה. בְּרֹב הַתִּיגָאן לֹא יֵשׁ כֹּאן פְּסִיק:

יִמְמִי וְחָזָא יי אַרְי טָב: יא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא
 עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זָרַע עֵץ פְּרִי עֲשֵׂה פְרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זָרְעוּ-בוֹ
 עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן: יב וַאֲמַר יי. תִּדְאִית אַרְעָא דְתַאָּה. עִסְפָּא דְבַר
 זַרְעִיה מִזְדַּרְע. אֵילָן פִּירִין. עֶבֶד פִּירִין לִזְנִיָּה. דְּבַר זַרְעִיה בֵּיה עַל אַרְעָא.
 וְהָוָה כֵּן: יג וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זָרַע לְמִינְהוּ וְעֵץ
 עֲשֵׂה-פְרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ-בוֹ לְמִינְהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים בֵּי-טוֹב:
 וְאִפִּיקַת אַרְעָא. דְתַאָּה. עִסְפָּא דְבַר זַרְעִיה מִזְדַּרְע לִזְנִיָּה. וְאֵילָן עֶבֶד
 פִּירִין. דְּבַר זַרְעִיה בֵּיה לִזְנִיָּה. וְחָזָא יי אַרְי טָב: יד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר
 יוֹם שְׁלִישִׁי: וְהָוָה רָמַשׁ וְהָוָה צָפַר יוֹם תְּלִיתִי: טו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה
 וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: יז וַאֲמַר יי. יְהוֹן נְהוֹרִין
 בְּרִקִיעָא דְשַׁמַּיָּא. לְאַפְרָשָׂא. בֵּין יַמָּא וּבֵין לַיְלָא. וַיְהוֹן לְאֹתֵין וּלְזַמְנִין.
 וּלְמַמְנֵי בְּהוֹן יוֹמִין וּשְׁנָיִם: יח וְהָיוּ לְמְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם
 לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן: יט וַיְהוֹן לְנְהוֹרִין בְּרִקִיעָא דְשַׁמַּיָּא.
 לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא. וְהָוָה כֵּן: כ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-שְׁנֵי הַמְּאֹרֶת
 הַגְּדֹלִים אֶת-הַמְּאֹר הַגָּדֹל לְמַמְשַׁלַּת הַיּוֹם וְאֶת-הַמְּאֹר
 הַקָּטָן לְמַמְשַׁלַּת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים: כא וְעֶבֶד יי. יֵת תְּרִין
 נְהוֹרִיא רַבְרַבִּיא. יֵת נְהוֹרָא רַבָּא לְמַשְׁלַט בִּימָמָא. וְיֵת נְהוֹרָא זְעִירָא
 לְמַשְׁלַט בְּלַיְלָא. וְיֵת כּוֹכְבֵיא: כב וַיִּתֵּן אַתְּם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ: כג וַיְהִי יֵת הוֹן. יי בְּרִקִיעָא דְשַׁמַּיָּא.
 לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא: כד וְלְמַשְׁלַח בַּיּוֹם וּבְלַיְלָה וְלְהַבְדִּיל בֵּין
 הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים בֵּי-טוֹב: כה וּלְמַשְׁלַח בִּימָמָא
 וּבְלַיְלָא. וּלְאַפְרָשָׂא. בֵּין נְהוֹרָא וּבֵין חֲשׂוֹכָא. וְחָזָא יי אַרְי טָב:
 כו וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי: כז וְהָוָה רָמַשׁ וְהָוָה צָפַר יוֹם רְבִיעִי:

זולק הדקדוק: יא תְּדִשָׂא. התי"ו בגעיה והדל"ת בשוא נח (מהר"י בשירי ד"ל): יב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ
 דְּשָׂא. תיבת ותוצא באזלא, הארץ באתי, דשא תלשא ימנית, ברוב התיגאן:

פ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְעוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף
 יְעוֹפֵף עַל-הָאָרֶץ עַל-פְּנֵי רִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם: וַאֲמַר יי. ירחשוּן מִיָּא.
 רחיש נפשא חיתא. ועופא יפרח על ארעא. על אפי רקיע שמיא:
כ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל-נֶפֶשׁ
 הַחַיָּה | הַרְמֵשֶׁת אֲשֶׁר שְׂרְעוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם וְאֵת כָּל עוֹף
 כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וּבְרָא יי. ית תניניא רברביא.
 וית כל נפשא חיתא דרחשא. דארחישו מיא לזניהון. וית כל עופא דפרח
 לזניהי. וחזא יי ארי טב: כב ויברך אתם אלהים לאמר פרו ורבו
 ומלאו את-המים בימים והעוף ירב בארץ: וברך יתהון. יי
 למימר. פושו וסגו. ומלו ית מיא ביממא. ועופא יסגי בארעא:
כג וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי: וַהֲוֶה רִמֶשׂ וַהֲוֶה צֶפַר יוֹם
 חַמִּישִׁי: **פ** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ
 בַּהֵמָה וּרְמֶשׂ וְחִיתוֹ-אֶרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי-כֵן: וַאֲמַר יי. תפיק
 ארעא. נפשא חיתא לזנה. בעיר ורחיש. וחית ארעא לזנה. והוה כן:
כד וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-חֵית הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת-הַבְּהֵמָה
 לְמִינָהּ וְאֵת כָּל-רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינָהּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 כִּי-טוֹב: וַעֲבַד יי ית חית ארעא לזנה. וית בעירא לזנה. וית. כל רחשא
 דארעא לזניהי. וחזא יי ארי טב: כו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם
 בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיְרְדוּ בְדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
 וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל הַרְמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ:
 וַאֲמַר יי. נעביד אנשא. בצלמנא כדמותנא. וישלטון בנוני ימא ובעופא
 דשמיא. ובבעירא ובכל ארעא. ובכל רחשא דרחיש על ארעא:
כז וַיִּבְרָא אֱלֹהִים | אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא
 אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: וּבְרָא יי ית אדם בצלמיה. בצלם

זולק הדקדוק: כז בצלם אלהים. תרגומו בצלם אלהים לא כמ"ש בכ"ד גדול, בצלמא
 די"י. וגם בכל הדפוסים תרגמו בצלם אלהים ועיקר לסוד נכמס:

אֱלֹהִים בָּרָא יִתְיָהּ. דְּבַר וְנִקְבָּא בָּרָא יִתְהוֹן: כח וַיְבָרֶךְ אֶתְּם אֱלֹהִים
וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פָּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ וּכְבֹשֶׁהָ
וַרְדּוּ בְדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת
עַל־הָאָרֶץ: וַבְּרִיךְ יִתְהוֹן יי. וְאָמַר לְהוֹן יי. פּוֹשׁוּ וּסְגּוּ. וּמְלוּ יֵת אַרְעָא
וּתְקוּפוּ עֲלֶיהָ. וּשְׁלוּטוּ. בְּנוּנֵי יִמָּא וּבְעוֹפֵא דְשַׁמַּיָּא. וּבְכָל חַיְתָא דְרַחֲשָׂא עַל
אַרְעָא: כט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב |
זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר־בוֹ
פְּרִי־עֵץ זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ: וְאָמַר יי. הָא יְהִיבִית לְכוּן.
יֵת כָּל עֶסְבָּא דְּבַר זֶרְעִיהָ מְזֻדְרַע. דְּעַל אִפִּי כָל אַרְעָא. וְיֵת כָּל אֵילָנָא. דְּבִיָּה
פְּרִי אֵילָנָא דְּבַר זֶרְעִיהָ מְזֻדְרַע. לְכוּן יְהִי לְמִיכַל: ל וְלְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ
וְלְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל | רוּמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בוֹ נִפְשׁ
חַיָּה אֶת־כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לְאֹכְלָהּ וַיְהִי־כֵן: וּלְכָל חַיַּת אַרְעָא.
וּלְכָל עוֹפֵא דְשַׁמַּיָּא. וּלְכָל דְרַחֲשֵׁי עַל אַרְעָא. דְּבִיָּה נִפְשָׂא חַיְתָא. יֵת כָּל
יְרוּק עֶסְבָּא לְמִיכַל. וְהָוָה כֵּן: לא וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה
וַהֲנִיחָ טוֹב מְאֹד וַיְהִי־עֶרְב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי: וַחֲזָא יי יֵת
כָּל דְּעַבְדָּא. וְהָא תְקִין לְחַדָּא. וְהָוָה רָמַשׁ וְהָוָה צִפְרָ יוֹם שְׁתִּיתֵי: פ
כז וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וְאֶשְׁתַּכְּלְלוּ. שְׁמַיָּא
וְאַרְעָא וְכָל חַיְלֵיהוֹן: כח וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה: וְשִׁיְצִי יי בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה. עֲבִידְתִּיהָ דְּעַבְדָּא. וְנַח בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה.
מִכָּל עֲבִידְתִּיהָ דְּעַבְדָּא: כט וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ
אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכָל־מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים
לַעֲשׂוֹת: וַבְּרִיךְ יי יֵת יוֹמָא שְׁבִיעָאָה. וְקַדִּישׁ יִתְיָהּ. אַרְי בִּיָּה נַח מִכָּל
עֲבִידְתִּיהָ. דְּבָרָא יי לְמַעְבַּד:

זולק הדקדוק: כח ובכל-חיה. הטפחא בתיבת הרמשת בכל התיגאן:

מפטיר רשמחת תורה

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֵיהֶ אִשָּׁה רִיחַ גִּיחַח לִיהוָה פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד כַּבָּשִׂים
בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: מִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם לַפֶּר לְאֵיל וְלַכַּבָּשִׂים
בַּמִּסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וְשַׁעֲרֵי חֲטָאֵת אֶחָד מִלְבַּד עֲלֵת הַתָּמִיד
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֶיהָ: אֵלֶּה תַעֲשׂוּ לִיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנְדַרְיֶכֶם
וְגִדְבַתֵיכֶם לְעֹלְתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְכֵיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם: וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּכֵל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנְבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנֹּאמְרִים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנְבִיאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְּדִק: (אמ)

הפטרת דוואת הברכה - לשמחת תורה

ביהושע סימן א

וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עַבְדֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון מִשְׁרַת מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְהוּא. בָּתֵּר.
דְּמִית מֹשֶׁה, עַבְדָּא דִּי. וַאֲמַר יְיָ, לִיהוֹשֻׁעַ בֶּר נֹון. מִשְׁמִשְׁנִיָּה דְּמֹשֶׁה,
לְמִימַר: מֹשֶׁה עַבְדֵי מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבַד אֶת־הַיְיָדֹן
הַזֶּה אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נָתַן
לָהֶם לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: מֹשֶׁה עַבְדֵי, מִית. וּבְעֵן קוּם עֲבַד, יְת יִרְדְּנָא
הַדִּין. אַת, וְכָל עַמָּא הַדִּין. לְאֶרְעָא. דְּאָנָּא. יְהִיב לְהוֹן, לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
כָּל־מְקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ בְּרִגְלֶיכֶם בּוֹ לָכֶם נִתְּתוּ
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־מֹשֶׁה: כָּל אַתְרָא. דְּתִדְרֹךְ פִּרְסַת רִגְלֹכֹן.
בִּיה, לְכוּן יְהַבְתִּיה. כְּמָא דְּמִלִּילִית, עִם מֹשֶׁה: מֵהַמְּדַבֵּר וְהַלְבְּנוֹן
הַזֶּה וְעַד־הַנְּהַר הַגָּדוֹל נְהַר־פָּרָת כָּל אֶרֶץ הַחֲתָיִם

זלך הדקדוק: * וַיְהִי הוֹי"ו מועמדת בגעיא: ד וְעַד־הַנְּהַר. הוֹי"ו מועמד בגעיא וקריאתו
נרטה לפתח:

וְעַד-הַיָּם הַגְּדוֹל מְבֹאֵה הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם: מִן מִדְבָּרָא
וּלְבִנְיַן הַדִּין, וְעַד נִהְרָא רַבָּא נִהְרָא פָּרַת. כֹּל, אֲרַע חֲתָאֵי. וְעַד יַמָּא רַבָּא,
מִעֲלֵנִי שְׁמֵשָׁא. יְהִי, תַּחֲמוּכֹן: ה' לֹא-יִתְיַעַב אִישׁ לְפָנָיִךְ כֹּל יָמֵי
חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם-מֹשֶׁה אֱלֹהִים עִמָּךְ לֹא אֲרַפֶּךָ וְלֹא
אֶעְזֹבְךָ: לֹא יִתְעַתֵּד אָנֹשׁ, קִדְמָךְ. כֹּל, יוֹמֵי חַיֶּיךָ. כִּמָּא דְהוּוּה מִימְרֵי
בְּסַעְדִּיהָ דְּמֹשֶׁה, בֶּן יְהִי מִימְרֵי בְּסַעְדָּךְ. לֹא אֶשְׁבֹּקְךָ, וְלֹא אֲרַחֲקֶנְךָ:
ו' חֲזֹק וְאַמֵּץ כִּי אַתָּה תִּנְחִיל אֶת-הָעַם הַזֶּה אֶת-הָאָרֶץ
אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם לָתֵת לָהֶם: תִּקְרָא וְעֵילָם. אֲרִי אַתָּה.
תַּחֲסִין, יֵת עִמָּא הַדִּין. יֵת אֲרַעָא. דְּקִימִית לְאַבְדָּתְהוֹן, לְמַתְּנָן לְהוֹן:
ז רַק חֲזֹק וְאַמֵּץ מְאֹד לְשָׁמֹר לַעֲשׂוֹת בְּכָל-הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
עִוָּךְ מֹשֶׁה עִבְדֵי אֱלֹהֵי-תְּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן
תִּשְׁפִּיל בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ: לְחוּד תִּקְרָא וְעֵילָם, לְחַדָּא. לְמִטְר
לְמַעַבְד, בְּכָל אֲוִרִיתָא. דְּפִקְדָךְ, מֹשֶׁה עִבְדֵי. לֹא תִסְטִי מִנִּיה, לְיַמִּינָא
וְלִסְמָאלָא. בְּדִיל דְּתַעֲלַח. בְּכָל אַתְר, דְּתַהֲךְ: ה' לֹא-יִמּוֹשׁ סֵפֶר
הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלֵה לְמַעַן תִּשְׁמֹר
לַעֲשׂוֹת בְּכָל-הַפְּתוּב בּוֹ כִּי-אִז תִּעֲלִיח אֶת-דְּרַכְךָ וְאִז
תִּשְׁפִּיל: לֹא יַעֲדֵי. סֵפֶרָא דְּאֲוִרִיתָא הַדִּין, מִפְּמָךְ. וְתַהֲי הִגִּי בֵּיה, יַיִמָּם
וּלְיָלֵי. בְּדִיל, דְּתַטְר לְמַעַבְד. בְּכָל דְּכַתִּיב, בֵּיה. אֲרִי בְּכִין, תַּעֲלַח יֵת
אֲוִרְחָךְ, וּבְכֵן תִּכְשִׁיט: ט הֲלוֹא צוֹיִתִּיךָ חֲזֹק וְאַמֵּץ אֱלֹהֵי-
תַּעֲרִץ וְאֵל-תַּחַת כִּי עִמָּךְ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ:

זֶלֶק הַדְּקֻדּוּק: וְאַמֵּץ. קִמָּץ בַּתְּנַח, דְּלֹא כְּמִסִּיר בְּכ"ד גְּדוּל. גַּם בְּמַחְבֵּרַת הַפ"א לֹא נִמְנָה עִם
פְּתַחֲנָן בַּתְּנַח, מוֹכַח שְׁתִּיבָה זֹו נִשְׁאָרָה כְּדִינָה בַּתְּנַח וְקִמָּץ: ז רַק חֲזֹק וְאַמֵּץ. הַמ"ם בְּפִתַח
וּמִסִּיר עֲלֵה 'תְּרִין פִּתַח' וּבְקִשְׁתִּי לְדַעַת חֲבִירוֹ וּמִצְאָתִיו בְּדַה"י א' ס' כ"ח פִּס' כ', 'חֲזֹק וְאַמֵּץ
וְעִשָּׂה'. וְרֵאִיתִי בְּמִסוּרַת הַכ"ד שֶׁם בְּדַה"י שְׁכ' וז"ל, 'וְאַמֵּץ' תְּרִין פִּתַחֲנָן, 'חֲזֹק וְאַמֵּץ אֵל תִּירָא
וְאֵל' 'חֲזֹק וְאַמֵּץ וְעִשָּׂה'. וְקִשָּׁה דְּלֹא נִמְצָא פִּס' זֶה חֲזֹק וְאַמֵּץ אֵל תִּירָא, רַק אֵל תַּעֲרִץ וְאֵל תַּחַת
דְּבְרִישׁ יְהוֹשֻׁעַ, וְאִי מִיִּירֵי עַל זֶה, הָא לֹא כְּתִיב וְאֵל תִּירָא. וְעוּד דְּתִיבַת וְאַמֵּץ בַּתְּנַח, וְא"כ צ"ל
בְּקִמָּץ, כִּי לֹא נִמְנָה עִם פְּתַחֲנָן בַּתְּנַח. עַל כְּרַחֲךְ דְּלֹא מִיִּירֵי רַק בְּאַמֵּץ שְׁנוֹכֵר בְּפִס' רַק חֲזֹק
וְאַמֵּץ שֶׁהַמוֹסְרָה עֲלֵה בָּאָה. וְעִינָן לְקַמָּץ אַחֵר זֶה:

הַפְּטֵרָה דְשַׁבַּת רֵאשִׁי חֹדֶשׁ

בישעיה סימן ס"ו

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כֶּסֶף וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי אֵי-זֶה
בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאֵי-זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי: כִּדְנֹן,
אָמַר יי. שְׁמִיָּא, בְּרַסֵּי יִקְרִי וְאַרְעָא, כִּיבֵשׁ קְדָמִי. אֵיִדִּין בֵּיתָא, דְּתַבְנוּן
קְדָמִי: וְאֵיִדִּין הוּא אַתְּרָא, בֵּית אֲשֶׁרִיּוֹת שְׂכִינָתִי: ג וְאֶת-כָּל-אֱלֹהֵי יָדֵי
עֲשֻׁתָּהּ וַיְהִיו כָּל-אֱלֹהֵי נְאֻם-יְהוָה וְאֶל-זֶה אֲבִיט אֶל-עֲנִי
וְנִכְהֶלְוֹת וְחָרַד עַל-דְּבָרֵי: וְיֵת כָּל אֱלֹהִין, גְּבוּרָתִי עֲבַדְתָּ. הֲלֹא
הוּאָה כָּל אֱלֹהִין, אָמַר יי. וּבְדִין רַעוּא קְדָמִי, לְאֶסְתַּכְּלָא בֵּיה. בְּדַעְנוּתֵךְ,
וּמִכִּיד רוּחֵךְ. וּמִשְׁתֹּנִי, לְקַבִּיל פְּתֻגְמֵי: ג שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ
זֹבַח הַשֶּׁה עֹרְףָּה פְּלֶב מַעֲלָה מְנַחֵה דֵם-חֲזִיר מְזַכֵּיר לְבָנָה
מִבְּרָךְ: אֲוֹן גַּם-הֵמָּה בְּחָרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נִפְשָׁם
חֲפָצָה: נְכִיס תוֹר, כְּקִטִּיל גֶּבֶר. דְּבַח אָמַר, כְּנִקִּיף כָּלֵב. מִסִּיק קֶרְבֶּן, דֵּם
חֲזִירָא. קֶרְבֶּן מִתְנַתְּהוֹן, מִתְנַתְּ אוֹנִיס. אַף אֲנֹן. אַתְרַעִיאוּ, בְּאוֹרְחַתְהוֹן:
וּבְשִׁקּוּצֵיהוֹן, נִפְשָׁהוֹן אַתְרַעִיאת: ד גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלוּלֵיהֶם
וּמְגֹרֹתָם אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עֹנָה דְּבַרְתִּי וְלֹא
שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי וּבְאֲשֶׁר לֹא-חֲפָצָתִי בְּחָרוּ: אַף
אֲנָא, אֶצְבִּי בַתְּבִרְהוֹן. וּמִמָּא דִּיצִיפוּ, לֹא יִשְׁתַּיְבֹּן. חֲלָף דְּשַׁלְּחִית נְבִיִי,
וְלֹא תִבּוּ. אַתְנַבִּיאוּ, וְלֹא קִבִּילוּ. וְעַבְדוּ דְּבִישׁ, קְדָמִי: וּבַדְלָא עֲבִינָא,
אַתְרַעִיאוּ: ה שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ אָמְרוּ
אַחֵיכֶם שְׁנֵאִיכֶם מְנַדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה
בְּשִׁמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׂוּ: קִבִּילוּ, פְּתֻגְמָא דִּי. צְדִיקֵיָא דְּמִשְׁתֹּנִי,
לְקַבִּיל פְּתֻגְמֵי רַעוּתֵיהָ. אָמְרִין אַחִיכוֹן סְנֵאִיכוֹן, מְרַחֲקִיכוֹן. בְּדִיל שְׁמִי, יִסְגִי
יִקְרָא דִּי: וְנַחְזִי בְּחֻדוֹתְכוֹן, וְאֲנֹן יִבְהַתּוֹן: ו קוֹל שְׁאוֹן מַעִיר קוֹל

זוֹלָק הַדְּקָדוֹק: ב ואל זֶה אֲבִיט. בכל ספרי תימן בשופר הולך: ג מִכֶּה-אִישׁ. צירי: עֹרְףָּה.
מִבְּרָךְ. ממוצע לא לעיל ולא לרע עיין ערוגת הבושם:

מִהֵיכַל קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֵיבָיו: קל את־גּוֹשָׁא, מקרתא
 יְרֻשָׁם. קָלָא, מִהֵיכַלָּא. קל מִימְרָא דִיֵּי, דמשלים גמלא, לבעלי דבבוהי:
 בְּטָרַם תַּחֲלִיל יִלְדָה בְּטָרַם יָבּוּא חֶבֶל לָהּ וְהַמְּלִיטָה זָכַר:
 עד לא מיתי עקא לה, תתפריק. ועד לא ייתי לה, זיע. כחבלין על ילדא,
 יתגלי מלפיה: ה מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל אֲרִיץ
 בַּיּוֹם אֶחָד אִם־יּוֹלֵד גּוֹי פַּעַם אַחַת בִּי־חֲלָה גַם־יִלְדָה צִיּוֹן
 אֶת־בְּנֵיהֶּ: מן שמע כהדא. מן חזא, כאלין. האפשר דתתעביד ארעא,
 ביומא חד. אם יתברי עמה, זמן חדא. ארי עתידא דתתנחם ציון ותתמלי,
 מעם גלותהא: ט הֲאֲנִי אֲשֶׁבִיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֵר יְהוָה
 אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אֲמַר אֱלֹהֶיךָ: אָנָּה אֱלֹהֶא בְרִית
 עֲלָמָא מבראשית, אמר יי. אָנָּה בְרִית כָּל אֲנָשָׂא. אָנָּה בְּדִרְתִּי יִתְהוֹן,
 לביני עממיא. אף אָנָּה עֲתִיד לְכַנְשָׂא גְלוֹתֶיךָ, אָמַר אֱלֹהֶיךָ: ד שְׂמַחוּ
 אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל־אֲהַבְיָהּ שִׁישׁוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ
 כָּל־הַמְּתַאבְּלִים עָלֶיהָ: חדו בירושלם. ובעו בה, כל רחמקא. הוצו
 עמה, דיין. כל דהוו מתאבלין, עליה: ט לִמְעַן תִּינְקוּ וּשְׁבַעְתֶּם
 מִשָּׂד תִּנְחַמְיָהּ לִמְעַן תִּמְצִוּ וְהַתְּעַנְּגֶתֶם מִזִּז כְּבוֹדָהּ: בדיל
 דתתפנקון, ותסבעון. מבנות, תנחומקא. בדיל דתשתון, ותתרוון, מחמר
 יקרה: יב פִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הֲנֵנִי נֹטֶה־אֵלֶיהָ כְּנֹהֵר שְׁלוֹם
 וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶּם עַל־צַד תִּנְשְׂאוּ
 וְעַל־בְּרָכִים תִּשְׁעִשְׂעוּ: ארי כדנן, אמר יי. הָאֲנָּה מִיִּתִּי לָהּ. כשפע
 נהר פרת, שלם. וכנחל מגבר. יקר עממיא, ותתפנקון. על גססין,
 תתנטלון. ועל רכבין, תתרבון: יג כָּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִּנְחַמְנוּ בֵּן
 אֲנַכִּי אֲנַחֲמְכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ: כגבר. דאמיה, מנחמא ליה.
 בן מימרי, ינחם יתכון, ובירושלם, תתנחמון: יד וְרֵאִיתֶם וְשִׁשׁ לְבַכְּם

זולק הדקדוק: ח חבל. החי"ת בציר"י. וכ"ה במוסרה רבתא אות הקו"ף ערך קמץ: ט מניז
 כבודה. התרגום בנוסחאות קדמוניות מדוקדקות הגירסא כך 'מחמר' ברי"ש, דומה למ"ש חז"ל
 'חמר בשר' ודוק והוא מבואר: ט וְשִׁשׁ לְבַכְּם. בקמץ רחב:

וְעֲצֻמוֹתֵיכֶם כַּדָּשָׁא תִּפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה אֶת־עַבְדֵּי
 וְזַעַם אֶת־אֵיבֵיוֹ: וְתַחזוּן, וְיַחֲדֵי לְבָבוֹן. וְגוֹיִתְכוּן, כְּדַתְאִין יִזְהַרְן. וְתַתְּגְלֵי
 גְבוּרְתָא דִּי, לְאִיטְבָא לְעַבְדוּהֵי צְדִיקָא. וְיִיתֵי לְוַט, לְבַעֲלֵי דְכַבוּהֵי:
 כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה מִרְכַּבְתּוֹ לְהַשִּׁיב
 בַּחֲמָה אִפּוֹ וְגַעְרָתוֹ בְּלֵהֲבֵי־אֵשׁ: אֲרִי הָא יֵי, בְּאִישְׁתָּא מִתְּגְלֵי.
 וְכַעֲלֵעוּלִין, רְתַבוּהֵי. לְאַתְבָּא בְּתַקוּף, רְגוּיָה. וּמְזוּפִיתֵיה, בְּשִׁלְהוּבִית
 אִישְׁתָּא: כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבוֹ אֶת־כָּל־בָּשָׂר
 וְרַבּוֹ חֲלָלֵי יְהוָה: אֲרִי בְּאִישְׁתָּא, עֵתִיד יֵי לְמַדְן. וּבְחַרְבֵיה, יֵת כָּל
 בְּסָרָא. וְסַגִּיאִין קְטִילָא, קָדָם יֵי: הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים
 אֶל־הַגִּזְנוֹת אַחֵר (כ' אַחֵר) אַחַת בְּתוֹךְ אֲכָלֵי בָּשָׂר הַחֲזוּר
 וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָבֵר יַחְדוֹ יִסְפוּ נֹאֵם־יְהוָה: דְּמִזְדְּמִנִין וּדְמִדְּבָן,
 לְגַנְיָא דְ טַעוּתָא. סִיעָא, בְּתַר סִיעָא. אֲכָלֵי, בְּסַר חֲזוּרָא. וְשִׁקְצָא, וְעַכְפָּרָא.
 כַּחֲדָא יִסּוּפוּן, אָמַר יֵי: וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵיהֶם בָּאֵה
 לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשִׁנוֹת וּבָאוּ וּרְאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:
 וְקִדְמֵי גְלָן. עוֹבְדֵי־הוֹן, וְעַשְׂתוּנֵיהוֹן. עֵתִידְנָא. לְכַנְשָׂא יֵת כָּל עַמְמֵיָא, אֲמִיָּא
 וְלִשְׁנֵיָא. וְיִתְחוּן, וְיַחֲזוּן יֵת יְקָרִי: וְשִׁמְתִי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי
 מֵהֶם | פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תִּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד מִשְׁכֵי קִשְׁת
 תָּבַל וְיוֹן הָאֵיִם הִרְחַקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שְׁמִיעִי
 וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם: וְאֲשׁוּי בְּהוֹן,
 אֲתָא. וְאֲשִׁלַּח מִנְהוֹן, מְשִׁיבִין. לְבִינֵי עַמְמֵיָא. לְמַדִּינַת יִמָּא, פּוּלָאֵי וְלוּדָאֵי.
 דְּמִתְחִין וּמִחֵן בְּקִשְׁתָּא, לְמַדִּינַת תּוּבַל וְיוֹן. נְגוּתָא רַחֲקֵיָא. דְּלֹא שָׁמְעוּ יֵת
 שִׁימַע גְבוּרְתִי, וְלֹא חִזּוּ יֵת יְקָרִי. וְיַחֲזוּן יֵת יְקָרִי, בְּעַמְמֵיָא: כִּי וְהִבִּיאוּ
 אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם | מִנְחָה | לִיהוָה בְּסוּסִים
 וּבָרֶכֶב וּבַעֲצִים וּבַפָּרָדִים וּבַפָּרָכוֹת עַל הַר קִדְשֵי יְרוּשָׁלַם
 אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכָלֵי

זֶלְקָה הַדְּקָרוֹק: כִּי חֲלָלֵי הַחַיִּית גַּעֲי וְהַשּׁוֹא נַע: כִּי וּבָאוּ. מֵאֲרַכְה: וְרָאוּ. טַפְחָא בְּכָל סַפְרֵי תִימָן:

טְהוֹר בַּיִת יְהוָה: וַיִּתּוֹן ית כָּל אַחִיכֹּן מִכָּל עַמְמֵיָא, קִרְבְּנָא קָדָם יי. בְּסוּסוֹן. וּבְרֵתֶינָן. וּבְרַחֲלִילֹן וּבְכוּדְנֹן, וּבֵת־שִׁבְחָן. עַל טוֹרָא דְקִדְשֵׁי. יְרִשְׁלָם, אָמַר יי. כְּמָא דַּיִיתוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ית מִנְחָתָא. בְּמִן דְכִי, לְבֵית מִקְדָּשָׁא דַּיִי: כַּאֲ וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לְכַהֲנָיִם לְלוֹיִם אָמַר יְהוָה: וְאַף מִנְהוֹן אֶקְרִיב. לְמַהוּ כְּהֵנְיָא לְיוֹאֵי, אָמַר יי: כַּאֲ כִּי כֹאֲשֶׁר הַשְּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לְפָנַי נְאֻם־יְהוָה כִּן יַעֲמֵד זֶרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם: אַרִי כְּמָא דְשִׁמְיָא חֲדַתִּין. וְאַרְעָא חֲדַתָּא. דַּאֲנָא עֵבִיד. קִימִין קְדָמִי, אָמַר יי. כִּן: יתְקִים זֶרְעוֹן, וְשׁוּמְכוֹן: כַּאֲ וְהָיָה מִדֵּי־חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבָּתוֹ יָבֹוא כָּל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה: וַיְהִי. כְּזִמְנָן יֶרַח, בִּירַח. וּכְזִמְנָן שַׁבָּא, בְּשַׁבָּא. יִיתוֹן כָּל בְּנֵי בְּסָרָא. לְמַסְגַּד קְדָמִי, אָמַר יי: כַּאֲ וַיֵּצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵה וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר: וַיִּפְקֹן וַיַּחֲזוּן. בְּפִגְרֵי גְבֵרִיא חִיבִיָּא. דְּמַרְדּוֹ, בְּמִימְרֵי. אַרִי נִשְׁמַתְהוֹן, לֹא יִמּוּתוֹן. וְאַיִשְׁתְּהוֹן, לֹא תִטְפִּי. וַיְהוֹן מְדַדְנִין רְשִׁיעֵיָא בְּגִיהֶנֶם עַד דַּיִימְרוֹן עַל־יהוֹן צְדִיקֵיָא, מִסַּת חֲזִינָא:

נוהגין לחזור על פסוק זה:

וְהָיָה מִדֵּי־חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבָּתוֹ יָבֹוא כָּל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה:

(גְּאֵלָנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרֻקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יתְבַרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבַרַךְ הוּא לְעֵלָם, וּלְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא:

זוּלָק הַדְּקָדוּק: כַּאֲ וְהָיָה מִדֵּי־חֲדָשׁ וכו'. ארבעה ספרים אין מסיימין בהם אלא מלעיל. וסימנך, יתק"ק. ישעיה, תרי עשר, קהלת, קינות, עיין בסדור שלי הנקרא "עץ חיים" בס' ט"ב מה שכתבתי שם:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנְבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנְבִיאֵי הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמז)

הפטרה דמחר תודש

בשמואל א' סימן כ'

א וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְהוֹנָתָן מִחַר חֹדֶשׁ וּנְפִלְקֶתָּ פִּי יִפְקֹד
מוֹשֶׁבֶד: וַאֲמַר לִיהוֹנָתָן, מִחַר יִרְחָא. וְתַתְּבַעֵי. אֲרִי יְהִי
מֵרוֹת, בֵּית אֶסְחָרוֹתָךְ: ב וּשְׁלִשֶׁת תֵּרַד מְאֹד וּבָאת
אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וּיִשְׁבֹּת
אֵצֶל הָאָבִן הָאֵזוֹל: וּכְתַלְתוֹת יִרְחָא, תַּתְּבַעֵי לַחֲדָא. וְתַהֲךְ לְאַתְרָא.
דְּאַטְמַרְתָּא תַּמָּן, בְּיוֹמָא דְחֻלָּא. וְתַתִּיב. בְּסִטְר, אֲבָן אַתָּא: ג וְאֲנִי
שְׁלִשֶׁת חֲחֻצִים צְדָה אֹרְהָ לְשַׁלַּח-לִי לְמַטְרָה: וְאֲנִי
תִּלְתָּא גְרִין, בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי. לְמַמְחֵי לִי, לְפִלְגְלִיסָא: ד וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח
אֶת-הַנְּעַר לְךָ מִצָּא אֶת-הַחֲחֻצִים אִם-אָמַר לְנַעַר
הִנֵּה חֲחֻצִים | מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קַחְנוּ וּבָאָה פִּי-שְׁלוֹם לְךָ וְאִין
דְּבַר חֵי-יְהוָה: וְהָא, אֲשַׁלַּח יְת עוֹלִימָא. אֵיזִיל, אֵיִתָּא יְת גְרִיָּא. אִם
מִימַר אֵימַר, לְעוֹלִימָא. הָא גְרָא, מִנְךָ וּלְכָא. סְבַהֵי וְאֵיִתָּא. אֲרִי שְׁלָם לְךָ,
וְלִית מְדַעַם בִּישׁ, קִים הוּא יִי: ה וְאִם-כֹּה אָמַר לְעֵלָם הִנֵּה
חֲחֻצִים מִמֶּנִּי וְהִלָּאָה לְךָ פִּי שְׁלַחְךָ יְהוָה: וְאִם פְּדִין אֵימַר,
לְעוֹלִימָא. הָא גְרָא, מִנְךָ וְלִהְלָאָה. אֵיזִיל. אֲרִי שִׁיזְבְּךָ, יִי: ו וְהַדְּבַר
אֲשֶׁר דְּבַרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם:
וּפְתַגְמָא. דְּמִלִּילְנָא, אֲנָא וְאַתָּה. הָא מִימְרָא דִּינִי, סְהִיד. בֵּינָא וּבֵינְךָ, עַד
עֲלָמָא: ז וַיִּסְתַּר דָּוִד בְּשֹׁדָה וַיְהִי חֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ: (כ' על)

וזלק חזקדוק: א ונפלקת. כ"ה בכל התיגאן הקר"ף בזקף גדול: ה שלחך. השי"ן בגעיא:

אֶל-הַלֶּחֶם לְאֹכֹל: וְאִשְׁמֵר דָּוִד, בְּחֻקָּא. וְהָיָה יִרְחָא. וְאִסְחָר
 מִלְכָּא. עַל לַחְמָא, לְמִיכַל: ה וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבֵי בְּפַעַם |
 בְּפַעַם אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקֶּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר מֵעַד
 שְׁאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד: וְאִסְחָר מִלְכָּא. עַל שְׂוִיָּה. בְּזִמְן, בְּזִמְן.
 עַל שְׂוִיָּא דְמִתְקֵן לִיה, בְּסִטְר בְּתֵלָא. וְקָם, יְהוֹנָתָן. וְאִסְחָר אַבְנֵר,
 מִסִּטְרָא דְשְׁאוּל. וְהָיָה אֶתְרָא דְדָוִד, מֵרוּחַ: ט וְלֹא-דָבָר שְׁאוּל
 מְאוּמָה בְּיָם הָהוּא כִּי אָמַר מְקַרְהָ הוּא בְּלִתֵּי טְהוֹר
 הוּא כִּי-לֹא טְהוֹר: וְלֹא מְלִיל שְׁאוּל. מְדַעַס, בְּיוֹמָא הָהוּא. אַרְי
 אָמַר דְּלִמָּא עֲרוּעַ הָיָה לִיה, וְלֹא דְכִי הוּא. אִו דְּלִמָּא לְאוֹרַח אֹז
 וְאַנְחָנָא, לֹא זְמַנְהִי: י וַיְהִי מִמַּחֲרַת הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּפְקֹד
 מְקוֹם דָּוִד וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל-יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מְדוּעַ לֹא-בָא
 בְּן-יִשְׁי גַם-תְּמוּל גַּם-הַיּוֹם אֶל-הַלֶּחֶם: וְהָיָה. בְּיוֹמָא
 דְּבִתְרוּהִי, דְּהוּא עֲבוּר יִרְחָא תְּנַנְנָא. וְהָיָה אֶתְרָא דְדָוִד, מֵרוּחַ. וְאָמַר
 שְׁאוּל, לִיהוֹנָתָן בְּרִיָּה. מְדִין. לֹא אֶתָּא בְּרִיָּה אֶף תְּמַלִּי אֶף יוֹמָא דִּין,
 לְלַחְמָא: יא וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שְׁאוּל נִשְׂאָל נִשְׂאָל דָּוִד
 מֵעַמְדֵי עַד-בֵּית לֶחֶם: וְאַתִּיב יְהוֹנָתָן, יֵת שְׁאוּל. אִשְׁתְּאַלָּא
 אִשְׁתְּאַיִל דָּוִד. מְנִי, לְמִיזֵל עַד בֵּית לֶחֶם: יב וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי
 זָבַח מִשְׁפָּחָה לָנוּ בְּעִיר וְהוּא עֹוֶה-לִּי אָחִי וְעַתָּה
 אִם-מֵצֵאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלִטָה נָא וְאַרְאֶה אֶת-אָחִי
 עַל-כֵּן לֹא-בָא אֶל-שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ: וְאָמַר. שְׁלַחְנִי כְּעַן. אַרְי שִׁירו
 נְכִסֵּת קִדְשֵׁיָא לְכָל זְרַעִיתָא לָנָא, בְּקִרְתָּא. וְהוּא פְּקִיד לִי, אָחִי. וְכְעַן. אִם
 אִשְׁכַּחִית רַחֲמִין, בְּעֵינֶךָ. אִשְׁתִּיב כְּעַן, וְאַחֲזִי יֵת אָחִי. עַל כֵּן לֹא עָל
 לְפִתְוּרָא, דְּמִלְכָּא: יג וַיִּחַר-אַף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
 בְּנֵעוֹת הַמְּרָדוֹת הָלוֹא יָדַעְתִּי כִּי-בַחַר אֶתָּה לְבֶן-יִשְׁי

•זולק הדקדוק: אֶל-הלחם. כתיב 'על' וקרי 'אל': מִמַּחֲרַת. המ"ם הראשונה געני:

לְבִשְׁתֶּךָ וּלְבִשְׁתַּ עֲרוֹת אֲמֹד: וּתְקִיף רְגוֹא דְשָׂאוּל, בִּיהוֹנָתָן.
 וְאָמַר לִיה. בַּר סָרְבְּנִיתָא, דְּמַרְדּוּתָה קְשִׁיא. הֲלָא יַדְעֵנָא. אָרִי רְעִי אַתָּה,
 בְּבַר יִשִׁי. לְבַהֲתֶךָ, וּלְבַהֲתֶת, קֶלֶן אֲמֹד: ^ד כִּי כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר
 בְּן־יִשִׁי חַי עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמְלֻכוֹתֶךָ וְעַתָּה
 שְׁלַח וּקַח אֶתּוֹ אֵלַי כִּי בְּנֵי־מוֹת הוּא: אָרִי כָּל יוֹמֵיָא. דְּבַר יִשִׁי,
 קָיָם עַל אַרְעָא. לֹא תִתְקַן, אֶת וּמְלֻכוֹתֶךָ. וּכְעַן. שְׁלַח וְאִיתִינִיָּה, לְוֹתֵי.
 אָרִי גְבַר חֲיִב קְטוּל, הוּא: ^ט וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׂאוּל אָבִיו
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יוֹמַת מָה עָשָׂה: וְאַתִּיב יְהוֹנָתָן. יָת שָׂאוּל,
 אָבוּהִי. וְאָמַר לִיה. לָמָּה יִתְקַטֵּיל, מָא עֲבַד: ^ט וַיִּטֵּל שָׂאוּל
 אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכֹּתוֹ וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָּלָה הִיא מַעַם
 אָבִיו לְהַמִּית אֶת־דָּוִד: וְאָרִים שָׂאוּל יָת מוֹרְנִיתָא. עֲלוּהִי,
 לְמַמְחָהִי. וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן. אָרִי גְמִירָא הִיא. מִן אָבוּהִי, לְמַקְטֵל יָת דָּוִד:
^י וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלַחַן בַּחֲרֵי־אָף וְלֹא־אָכַל
 בַּיּוֹם־הַתְּדֹשׁ הַשְּׁנַי לָחֶם כִּי נֶעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלָמוּ
 אָבִיו: וְקָם יְהוֹנָתָן. מִן פְּתוּרָא, בַּתְּקוּף רְגוֹ. וְלֹא אָכַל. בַּיּוֹם עֵבֹר יִרְחֵא
 תַנְיָנָא, לַחֲמָא. אָרִי אֶתְנַסִּים, עַל דָּוִד. אָרִי אֶכְלָמִיָּה, אָבוּהִי: ^י וַיְהִי
 בְּבִקְרַ וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשְּׂדֵה לְמוֹעֵד דָּוִד וְנֶעַר קָטָן עִמּוֹ:
 וְהוּא בְּצַפְרָא. וּנְפִק יְהוֹנָתָן. לְחַקְלָא, לְזַמְנָא דְאָמַר לִיה דָּוִד. וַיִּנְיֵק זְעִיר,
 עִמִּיה: ^י וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֵץ מֵצֵא נָא אֶת־הַחֲצִים אֲשֶׁר
 אֲנִכִי מוֹרָה הַנְּעַר רֵץ וְהוּא־יִרְהַ הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ: וְאָמַר
 לְעוֹלִימִיָּה. רְהוּט. אִיתָא כְּעַן, יָת גְּרִיָּא. דְאָנָּא, שְׂדִי. עוֹלִימָא רְהוּט. וְהוּא
 שְׂדָא גְּרָא, לְאֶעֱבְרוּתִיָּה: ^כ וַיָּבֵא הַנְּעַר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר
 יָרַה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנְּעַר וַיֹּאמֶר הֲלוֹא

• זולק הדקדוק: • שְׁלַח וּקַח אֶתּוֹ. בקצת תיגאן תיבת 'שלח' בטרם לא באזלא, וברובן
 באזלא ועיקר:

הַחֲצִי מִמֶּנָּךְ וְהִלָּאָהּ: וְאַתָּא עוֹלִימָא, עַד אַתְר גְּרָא. דְּשָׂדָא, יְהוֹנָתָן.
 וְקָרָא יְהוֹנָתָן. בְּתַר עוֹלִימָא, וְאָמַר: הֲלֵא גְרָא, מִנְךָ וְלֵהֲלָאָה:
 כֹּה וְיִקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנְּעַר מְהֵרָה חוּשָׁה אֶל-תַּעֲמֹד
 וְיִלְקֹט נֶעַר יְהוֹנָתָן אֶת- (כ' החצי) הַחֲצִים וַיָּבֵא אֶל-אֲדֹנָיו:
 וְקָרָא יְהוֹנָתָן, בְּתַר עוֹלִימָא. אוּחֵי בְּפִרְעֵ, לָא תַתְּעַבְב. וְלִקִּיט. עוֹלִימָא
 דִּיהוֹנָתָן, יַת גְּרִיאָא, וְאַתָּא, לְוַת רְבוּנִיָּה: כֹּה וְהַנְּעַר לֹא-יֵדַע
 מְאוּמָה אֲדָּ יְהוֹנָתָן וְדוֹד יֵדְעוּ אֶת-הַדְּבָר: וְעוֹלִימָא, לָא יֵדַע
 מִדְּעַם. בְּרַם יְהוֹנָתָן, וְדוֹד, יֵדְעִין, יַת פִּתְגָמָא: כֹּה וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן
 אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנְּעַר אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הֲבִיֵא הָעִיר:
 וַיְהִיב יְהוֹנָתָן, יַת זַיְנִיָּה. לְעוֹלִימָא, דִּילֵיהָ. וְאָמַר לֵיהָ. אִיזִיל, אוּבְלֵהִי
 לְקַרְתָּא: כֹּה הַנְּעַר בֶּה וְדוֹד קָם מֵאֶצֶל הַנְּגָב וַיִּפֹּל לְאַפּוֹ
 אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שְׁלֹש פְּעָמִים וַיִּשְׁקוּ | אִישׁ אֶת-רַעְהוּ
 וַיִּבְכוּ אִישׁ אֶת-רַעְהוּ עַד-דְּדוֹד הִגְדִּיל: עוֹלִימָא, אֶתָּא. וְדוֹד.
 קָם מִסְטַר אֲבָן אֶתָּא, דְּלִקְבִיל דְּרוּמָא. וַנִּפֹּל עַל אַפּוּהִי, עַל אַרְעָא.
 וַסְגִיד, תְּלַת זְמַנִּין. וַנְּשִׁיקוּ, גְּבַר יַת חֲבַרְיָה. וּבְכוּ, גְּבַר יַת חֲבַרְיָה, עַד
 דְּדוֹד, אִסְגִּין: כֹּה וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדוֹד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יְהִיָּה | בֵּינִי
 וּבֵינְךָ וּבֵין זַרְעֵי וּבֵין זַרְעֶךָ עַד-עוֹלָם: וְאָמַר יְהוֹנָתָן. לְדוֹד,
 אִיזִיל לְשָׁלוֹם. דְּקִימָנָא תְּרוּנָא, אֲנַחְנָא. בְּשֵׁמָא דִּינִי, לְמִימַר. מִימְרָא דִּינִי.
 יְהִי סְהִיד, בֵּינָא וּבֵינְךָ. וּבֵין בְּנֵי. וּבֵין בְּנֵךְ, עַד עֲלָמָא:

(גְּאָלְנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יַתְּבַרְךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חַיָּא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וְלְעֵלְמֵי עֲלַמְיָא:

זֶלְקֵה הַדְּקִדּוּק: כֹּה וַיִּשְׁקוּ. הַרְיִיר גְּעִי:

מפטיר דשמיני שלפסח (בחו"ל)

במדבר סימן כ"ח פסוקים י"ט - כ"ה

והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני־בקר שנים ואיל אחד
 ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ומנחתם סלת בלולה
 בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל תעשו: עשרון
 עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר חטאת אחד
 לכפר עליכם: מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו
 את־אלה: כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה ריח־ניחח
 ליהוה על־עולת התמיד יעשה ונספו: וביום השביעי מקרא־קדש
 יהיה לכם פל־מלאכת עבדה לא תעשו:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

ברוך אתה יהוה אל־ינו מלך העולם. אשר בחר, בנביאים טובים. ורצה
 בדבריהם, הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה. הבוחר בתורה,
 במשה עבדו, וב־ישראל עמו. ובנביאי, האמת והצדק: (אמן)

הפטרה דשמיני שלפסח (בחו"ל)

בישעה סימן י'

עוד היום בנב לעמוד ינפף ידו הר (כ' בית) בת־ציון
 גבעת ירושלים: עד פֶּעַן יומא רב וסגי, עדן ליה למיעל.
 והא סנחריב מלכא דאתור נטל, ועבר תלת אונין. ודבר עמיה ארבעין
 אלפין גספנין דדהב דבני מלכין קטירי תגא, יתבין בהון. ודבר עמיה
 מאתן ושתין אלפין, אחדי סיפין ורמחין. ודבר עמיה מאתן אלפין,
 מחצצי גרין. גברין דרהטין קדמוהי, מאה אלפין. ארפא דמשרתיה,
 ארבע מאה פרסין. צואר סוסותיה, ארבעין פרסין. מנין משרתיה מאתן
 ושתין אלפין רבוא, חסר חד. וכן אתו על אברהם אבונא פד רמו יתיה,
 לגו אתון נורא יקידתא. וכן עתידין למיתי עם גוג ומגוג פד ישלים מארי
 עלמא קציה, לאתפרקא. משריתא קדמיתא פד עברו בירדנא שתו

מִיָּא, דְּהוּוּ בִירְדְנָא. מִשְׁרִיתָא תְּנִייתָא פֻד עֲבְרוּ בִירְדְנָא דְלוּ עֲקֵבֵי
סוּסוֹתָא, וּשְׁתוּ מִיָּא. מִשְׁרִיתָא תְּלִיתִיתָא פֻד עֲבְרוּ בִירְדְנָא לֹא אֲשַׁכְּחוּ
מִיָּא לְמִשְׁתִּי, חֲפְרוּ בִירִין וּשְׁתוּ מִיָּא. אֲתָא וְקָם בְּנוֹב קְרִית פְּהֵנִיָּא,
לְקַבִּיל שׁוּרָא דִירְשָׁלַם. עָנִי וְאָמַר, לְחִילוֹתֶיהָ. הֲלֹא דָא הִיא קְרָתָא
יְרִשָׁלַם דְעָלָה אַרְגִּישִׁית כָּל מִשְׁרִיתִי, וְעָלָה כְּפִישִׁית כָּל מְדִינְתִי. הָא הִיא
זְעִירָא וְחֻלְשָׁא מְכַל פְּרָכֵי עַמְמִיָּא, דְכַבְּשִׁית בְּתַקּוּף יָדֵי. עָלָה קָם מְנִיד
בְּרִישִׁיָּה, מוֹבִיל וּמִיתִי בִיָּדֶיהָ, עַל טוֹר בֵּית מִקְדָּשָׁא דְבַצִּיּוֹן וְעַל עֲזָרְתָא,
דְּבִירְשָׁלַם: **ג** הִנֵּה הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת מְסַעֵף פְּאָרְהָ
בְּמַעְרֵצָה וְרַמֵּי הַקּוֹמָה גְדָעִים וְהַגְּבֵהִים יִשְׁפְּלוּ: הָא רַבּוֹן
עֲלֵמָא, יֵי צְבָאוֹת. רַמֵּי קָטוֹל בְּמִשְׁרִיתֶיהָ, כְּבַעוּט דְּמַתְּבַעִיט בְּמַעְצָרָא.
וְרַמֵּי קוֹמָא, יִתְקַטְפוּן וְתִקְיִפִּיָּא, יִמְאַכּוּן: **ג** וְנִקְרַף סַבְבֵי הַיַּעַר
בְּבַרְזָל וְהַלְבָּנוֹן בְּאֲדִיר יִפּוֹל: וְיִקְטִיל. גְּבַרֵי מִשְׁרִיתֶיהָ,
דְּמַתְּגַבְּרִין בְּבַרְזָלָא, וְעַבְדֵי קְרַבִּיָּה עַל אַרְעָא דִישְׂרָאֵל, יִתְרַמּוּן:
ד וַיֵּצֵא חֹטֵר מִגִּזְע יִשְׂרָאֵל וְנִצֵּר מִשְׁרָשָׁיו יִפְרָה: וַיִּפּוֹק מִלְכָּא,
מִבְּנוֹהֵי דִישְׂרָאֵל, וּמִשִּׁיחָא, מִבְּנֵי בְנוֹהֵי יִתְרַבִּי: **ה** וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה
רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאֵת
יְהוָה: וְתִשְׁרִי עֲלוֹהֵי רוּחַ מִן קָדָם יֵי רוּחַ חֲכָמָה, וְסַכְלָתָנּוּ רוּחַ מִילְךָ,
וּגְבוּרָא, רוּחַ מַדְעָה, וְדַחְלָתָא דִיָּי: **ו** וְהִרְיָחוּ בִירְאֵת יְהוָה
וְלֹא-לְמִרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא-לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ:
וַיִּקְרַבְנִיָּה לְדַחְלָתֶיהָ, יֵי. וְלֹא לְחִיזוֹ עֵינֹהֵי, יְהִי דְאִיָּן. וְלֹא לְמִשְׁמַע
אֲדִנּוּהֵי, יְהִי מוֹכַח: **ז** וְשֹׁפֵט בְּצֶדֶק דִּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר
לְעַנּוּי-אַרְץ וְהִכָּה-אַרְץ בְּשֹׁבֵט פִּיו וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יִמִּית
רָשָׁע: וַיִּדִּין בְּקִשְׁטָא, מִסְפִּינִין. וַיּוֹכַח בְּהִימְנוּתָא, לְחִשְׁבֵי עַמָּא. וַיִּמְחִי
חִיבֵי אַרְעָא, בְּמִימַר פְּמִיָּה, וּבְמַמְלַל סְפוֹתֶיהָ, יְהִי מְאִית רְשִׁיעָא:
ח וְהָיָה צֶדֶק אֲזוֹר מִתְּנִיּוֹ וְהָאֱמוּנָה אֲזוֹר חֲלָצִיו:
וַיְהוֹן צְדִיקָא, סְחוֹר סְחוֹר לִיָּה, וְעַבְדֵי הִימְנוּתָא, מְקַרְבִּין לִיָּה:

ט וגר זאב עם־כָּבֶשׂ וְנֹמֵר עִם־גְּדֵי יִרְבֵּן וְעֶגְל וּכְפִיר
 וּמְרִיא יַחְדָּו וְנֶעַר קָטָן נִהַג בָּם: בְּיוֹמוֹהֵי דְמִשְׁיחָא דְיִשְׂרָאֵל,
 יִסְגִי שְׁלָמָא בְּעַלְמָא. וידור דיבא, עם אמרא. ונמרא, עם גדיא ישרי.
 ועגל ואריא ופטים, כחדא. ויניק זעיר, מדבר להון: ופרה ודב
 תרעינה יחדו ירבעו ילדיהן ואריה פבקר ואכל־תבן:
 ותורתא ודבא, ירעין. כחדא, ישרון בניהון. ואריא, כתורא ייכול תבנא:
 וְשַׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל־חַר פֶּתֶן וְעַל מְאוֹרֵת עֲפַעוֹנֵי גָמוּל
 יְדוּ הָדָה: ויחיד ינקא, על חור חוי פתן. ועל חיוו, גלגלי עיני חרמן.
 חסילא, ידוהי יושיט: וְלֹא־יִרְעוּ וְלֹא־יִשְׁחִיתוּ בְּכָל־הָר
 קֹדְשֵׁי בְּיַמְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת־יְהוָה בַּמַּיִם לַיַּם
 מִכִּסִּים: לא יבאשון ולא יחבלון, בכל טורא דקדשי. ארי תתמלי
 ארעא. מדע, ית דחלתא דיין. כמיא, דלימא חפן: וְהָיָה בַּיּוֹם
 הַהוּא שָׂרֵשׁ יֹשִׁי אֲשֶׁר עֹמֵד לָנֶס עַמּוּס אֱלֹוֵי גוֹיִם יִדְרָשׁוּ
 וְהִיתָה מְנַחְתּוֹ כְּבוֹד: ויהי, בעדנא ההוא. בר בריה דישי. דעתיד
 דיקום את, לעממיא. ליה, מלכון ישתמעון. ויהי אתר בית משרוהי,
 ביקר: וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדָנִי | שְׁנֵית יְדוֹ לְקִנּוֹת
 אֶת־שָׂאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׂאָר מֵאֲשׁוּר וּמִמְצָרִים וּמִפְתָּרוֹס
 וּמִכּוּשׁ וּמִעִילָם וּמִשְׁנַעַר וּמִחַמַּת וּמֵאֵי הַיַּם: ויהי, בעדנא
 ההוא. יוסף יי, תנינות גבורתיה. למפרק, ית שארא דעמיה. דישתאר
 מאתור וממצרים, ומפתרוס ומכוש. ומעילם ומבבל, ומחמת, ומנגות,
 ימא: וְנָשָׂא נֶס לַגּוֹיִם וְאֶסְף נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת
 יְהוּדָה יִקְבֵץ מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ: ויזקוף את, לעממיא.
 וכניש, מבדרי ישראל. וגלות יהודה, יקריב. מארבע, רוחי ארעא:
 וְסָרָה קִנְיַת אֶפְרַיִם וְצָרְרֵי יְהוּדָה יִפְרְתוּ אֶפְרַיִם
 לֹא־יִקְנֵא אֶת־יְהוּדָה וַיְהוּדָה לֹא־יַעַר אֶת־אֶפְרַיִם:

וְתַעֲדֵי קִנְיָתָא, מִדְּבֵית אֶפְרַיִם. וְדַמְעִיקִין לַדְּבֵית יְהוּדָה, יִשְׁתַּיְצוּן. דְּבֵית
 אֶפְרַיִם, לָא יִקְנוּן לַדְּבֵית יְהוּדָה. וְדְבֵית יְהוּדָה, לָא יַעֲיָקוּן לַדְּבֵית אֶפְרַיִם:
 וְעַפּוֹ בְּכַתְף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדּוּ יַבְזוּ אֶת־בְּנֵי־קָדָם
 אָדוּם וּמוֹאָב מִשְׁלוּחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם: וְיַתְחַבְרוּן
 כְּתָף חַד, לְמַמְחֵי יַת פְּלִשְׁתָּאֵי דְבַמְעַרְבָא. כְּחַדָּא, יַבְזוּן יַת בְּנֵי מְדַנְחָא.
 בְּאָדוּם וּמוֹאָב, יִישְׁטוּן יַדְהוּן. וּבְנֵי עַמּוֹן, יִשְׁתַּמְעוּן לְהוּן: וְהַחֲרִים
 יְהוּהָ אֶת לְשׁוֹן יַם־מִצְרַיִם וְהַנְיָף יָדוֹ עַל־הַנְּהַר בַּעֲיָם
 רוּחוֹ וְהַפְּהוּ לְשַׁבְעָה נְחָלִים וְהַדְרִיךְ בְּנַעֲלִים: וַיְבִישׁ יְיָ יַת,
 לְיִשְׁרָאֵל יַמָּא דְּמִצְרָאֵי. וַיְרִים מַחַת גְּבוּרְתֵיהָ. עַל פְּרַת, בְּמִימְרָ נְבִיחֵיהִי.
 וַיִּמְחִינֵיהָ, לְשַׁבְעָא נְחָלִין. וַיִּהְיוּן בֵּיהָ, בְּסַנְדְּלִין: וְהִיתָה מְסֻלָּה
 לְשָׂאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׂאֵר מֵאֲשׁוּר כַּאֲשֶׁר הִיתָה לְיִשְׂרָאֵל
 בְּיוֹם עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְתֵהִי אוֹרַח כְּבִישָׂא. לְשָׂאֵרָא דְעַמֵּיהָ.
 דִּישְׁתָּאֵר, מֵאֵתוֹרָאָה. כְּמָא דְהוֹת, לְיִשְׂרָאֵל. בְּיוֹם מִסְקָהוֹן, מֵאֶרְעָא
 דְּמִצְרַיִם: כִּי וְאָמַרְתָּ בְּיוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְהוּהָ כִּי אֲנַפְתָּ בִּי
 יֹשֵׁב אֶפְרַיִם וְתַנְחַמְנִי: וְתִימַר, בְּעַדְנָא הַהוּא. אוֹדִי קְדָמְךָ יְיָ. אֲרִי עַל
 דְּחִבִּית קְדָמְךָ, הוּהָ רִגְזָךְ עָלַי. כִּדּוּן יִתּוּב רִגְזָךְ מִנִּי, וְתִרְחִים עָלַי:
 הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֲבִטַח וְלֹא אֶפְחַד כִּי־עוֹי וּזְמַרְתָּ יְיָ
 יְהוּהָ וַיְהִי־לִי לְיִשׁוּעָה: הָא עַל מִימְרָ, אֵלֶּה פְּרַקְנִי. אֲנָא רְחִיץ,
 וְלֹא אֲזַדְעוּעַ. אֲרִי תִקְפִי וְתִשְׁבַּחְתִּי דְחִילָא, יְיָ. אֲמַר בְּמִימְרֵיהָ וְהוּהָ לִי,
 לְפָרִיק: כִּי וּשְׂאֵבְתֶם־מִים בְּשִׁשׁוֹן מִמְעֵינֵי הַיִּשׁוּעָה:
 וְתִקְבְּלוּן אֶלְפִין חֲדַת, בְּחַדְוָא. מִבְּחִירִי, צְדָקָא: כִּי וְאָמַרְתֶּם בְּיוֹם
 הַהוּא הוֹדוּ לַיהוּהָ קִרְאוּ בְּשִׁמּוֹ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילַתְיוֹ
 הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׁגַּב שְׁמוֹ: וְתִימְרוּן, בְּעַדְנָא הַהוּא. אוֹדוּ קָדָם יְיָ, צִלוּ

זולק הדקדוק: כִּי אֲנַפְתָּ בִּי. הרד"ק בחה"ד דף מ"ח, מנה הכי"ת דגש חזק עם השאר כמו
 'ועבדיך באו' (ברא' מב'–ג'). והוא תמוה כי הוא בטעם טפחא ואין לו דמיון עם מה שהביא, כי
 אותם שזכר הם דחיק או אתי מרחיק. וכך הקריאה מקובלת בפי הכל:

בשמייה. חוּז בַּעֲמֻמְיָא, עוֹבְדוּהִי. אֲדַכְרוּ. אַרְי תְּקִיף, שְׁמִייה: בְּד זְמַרְו
 יְהוּה בִּי גֵאוֹת עָשָׂה (כ' מידעת) מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל-הָאָרֶץ:
 שְׁבַחוּ קָדָם יי. אַרְי גְּבוּרָן, עֵבִיד. גְּלִיָּא דָּא, בְּכָל אַרְעָא: כְּהָ עֲהֵלִי
 וְרַנִּי יוֹשְׁבַת עֵינֹן בִּי-גְדוּל בְּקַרְבֵּךְ קְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל: בּוֹעֵי
 וְשַׁבְחִי, בְּנִשְׁתָּא דְעֵינֹן. אַרְי רַבָּא, אָמַר. לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתִּיהָ בְּגוּיָךְ,
 קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל:

(גְּאֵלְנוּ יְהוּה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִייה. קְדִישָׁא, דְיִשְׂרָאֵל:)

על דא יתפרד וישתבח, שמא רבא קדישא. די לעילא, חיא וקימא. מברך הוא לעלם,
 ולעלמי עלמיא:

מפטיר דדו"ט טיב טיב שבועות (בחול"ל)

במזבר סימן כ"ח פסוקים כ"ו - ל"א

וּבְיָוִם הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה בְּשִׁבְעַתִּיכֶם
 מִקְרֵא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם פֶּלֶל-מִלְאֲכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם
 עוֹלָה לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם אֵיל אֶחָד שְׁבַעַה
 כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה: וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
 לְפָר הָאֶחָד שְׁנַיִ עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד: עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד
 לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׂים: שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלֶּבֶד עֹלֹת
 הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ תַעֲשׂוּ תְּמִימִם יְהִי-לָכֶם וְנִסְפִּיהֶם:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנִבְיָאִים טוֹבִים. וְרָצָה
 בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
 בְּמִשָּׁה עֲבָדוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנִבְיָאִי, הָאֵמֶת וְהַצְּדִק: (אמין)

הפטרה דיו"ט שני של שבועות (בחול"ל)

בחקוק סימן ב

א ויהוה בהיכל קדשו הם מפניו כל הארץ: וי אתרעי
 לאשראה שכנתיה, בהיכלא דקדשיה. יספון מן קדמוהי,
 כל דחלת ארעא: **ב** תפלה לחבקוק הנביא על שגינות:
 עלותא, דצלי חבקוק נביא. כד אתגלי ליה, על ארפא דיהב לרשיעיא.
 דאם יתובון לאוריתא בלבב שלים, ישתביק להון. ויהון כל חוביהון
 דחבו קדמוהי, הא כשלותא: **ג** יהוה שמעתי שמעך יראתי
 יהוה פעלך בקרב שנים חייו בקרב שנים תודיע ברגו
 רחם תזכור: **ד** שמעית שימע גבורתך, דחילית. **ה**, רברבין עובדך.
 דאת יהיב ארפא לרשיעיא דאם יתובון לאוריתך, ולא תבו. ואנון
 מרגזין קדמך בגו שניא, דיהבת להון חייא. בכין את עתיד להודעא
 גבורתך בגו שניא, דאמרתא לחדתא עלמא. לאתפרעא מרשיעיא,
 דעברו על מימך. וצדיקיא עבדי רעותך בגו רגוך, רחמין תדכר:
ו אלוה מתימן יבוא וקדוש מהרפארן סלה פסה
 שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ: במתן אוריתא לעמיה
 אלהא, מדרומא אתגלי. וקדישא מטורא דפארן, בגבורת עלמין.
 אתחפיו שמיא, זיו יקריה. ואמרי תשבחתיה, מליא ארעא: **ז** ונגה
 כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון (כ' עזה) עזו: וזיהור
 יקריה, כזיהור בראשית אתגלי. וזקוקין ממרכבת יקריה, נפקין. תמן
 גלא, ית שכנתיה. דהות מטמרא מבני אנשא, בתקוף רומא: **ח** לפני
 ילך דבר ויצא רשף לרגליו: מן קדמוהי, משתלח מלאך מותא.
 ונפיק בשלהובית אישתא, ממימריה: **ט** עמד | וימדד ארץ ראה
 ויתר גוים ויתפצעו הררי עד שחו גבעות עולם הליכות
 עולם לו: אתגלי, ואזיע ארעא. ואיתי מבולא על עם דרא,

זלק הדקדוק: **ז** הררי עד. השוא שברי"ש נח כי אין געיא בה"א בכל הירושלמיים, ואפי'
 לקצת דפוסים שעשו געיא, אפילו הכי הוא נח לשיטתנו מטעם המקף:

דַּעֲבְרוּ עַל מִימְרֵיהֶּ. וְאַף בְּתַנְיִיתָא בְּד חֲבֹ קְדָמוּהֵי כְּחֹבִיָּהוּן, כֵּן
 בְּלִבְיָלְנוּן לְעַמְמֵיָא. וְאַתְפְּרָקוּ, טוּרֵיָא דְמַלְקָדְמִין. מְכָא, רְמָתָא דְמִן
 עֲלָמָא. גְבוּרַת עֲלָמָא, דִּילֵיהּ: **ה** תַּחַת אֲוֹן רְאִיתִי אֱהֵלֵי בּוֹשֶׁן
 יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת אֲרֶץ מְדִין: כִּד פְּלַחוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְטַעוֹתָא
 מְסַרְתָּנוּן, בְּיַד בּוֹשֶׁן חֵיבָא. וְכִד תְּבוּ לְמַעַבְד אֲוִרִיתָא עֲבַדְתָּא לְהוּן, נִסִּין
 וְגִבוּרִין. פְּרַקְתָּנוּן, מִיַּד מְדִינָאֵי. עַל יַד, גְּדַעוֹן בְּר יוֹאָשׁ: **ט** הַבְּנֵהֲרִים
 חָרָה יִהְיֶה אִם-בְּנֵהֲרִים אֲפֹךְ אִם-בַּיִם עֲבַרְתָּךְ כִּי תִרְכַּב
 עַל-סוּסֶיךָ מִרְכַּבְתֶּיךָ יִשׁוּעָה: הָא עַל מַלְכִין וּמִשְׁרִיתָהוּן
 דְּסִגְיָאִין כְּמִי נִהְרָא הָוּה רְגֹז מִן קְדָמְךָ, יי. וְעַל מַלְכֵיָא, הָוּה רְגֹזךָ. וּבִימָא,
 הוֹדַעְתָּא לְהוּן פְּרַעְנוֹת גְבוּרְתָךְ. אֲרִי אֲתַגְלִיתָא, עַל מִרְכַּבְתָּ יִקְרֹךְ.
 שְׂכִינְתָךְ לְעַמְךָ, תִּקּוּף וּפְרָקוּ: **י** עָרִיָה תַעֲזוֹר קִשְׁתְּךָ שְׁבָעוֹת
 מִטּוֹת אֲמַר סֵלָה נִהְרוֹת תִּבְקַע-אֲרֶץ: אֲתַגְלָאָה אֲתַגְלִיתָא
 בְּגִבוּרְתָךְ בְּדִיל קִימְךָ, דְּעַם שְׁבַטֵיָא. מִימְרֶךָ, קַיִם לְעַלְמִין. לְהוּן בּוֹזְעָתָא,
 טַנְרִין תִּקְיִפִּין, נִפְקוּ נִהְרִין, שְׁטַפִּין אֲרַעָא: **יא** רְאוּךָ יַחֲלוּ הָרִים
 זֶרֶם מַיִם עָבַר נָתַן תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יִדְיָהוּ נָשָׂא:
 בְּאַתְגְּלִיוֹתְךָ עַל טוּרָא דְסִינַי חֲזוּ יִקְרֹךְ, זַעוּ טוּרֵיָא. עֲנַנִּי מִטְרָא, עָדוּ.
 אֲרִים תְּהוֹמָא, קָלִיָהּ. חִילֵי מְרוֹמָא, תִּמְהוּ וְקִמוּ: **יב** שְׁמֵשׁ יִרַח עַמְד
 זְבֻלָּה לְאוֹר חֲצִיךָ יִהְלִכוּ לְנִגְהָ בֵּרַק חֲנִיתְךָ: אִף בְּמַעַבְדְךָ
 נִסִּין לִיהוֹשֻׁעַ בְּמִישַׁר גְּבַעוֹן שְׁמֵשׁא וְסִיָּהֲרָא, קִמוּ בְּמִדּוּרֵיהוּן. עַמְךָ,
 בְּמִימְרֶךָ אֲתַגְּבִרוּ. בְּתִקּוּף, נִצְחָן גְבוּרְתָךְ: **יג** בּוֹזְעִים תִּצְעַד-אֲרֶץ
 בְּאַף תִּדְוֹשׁ גּוֹיִם: בְּאִיתִיוֹתְךָ לְוֹט, עַל סְנָאֵי עַמְךָ. בְּאַתְגְּלִיוֹתְךָ,
 לְמַתְבַּר רְשִׁיעֵי אֲרַעָא. בְּרִגְזְךָ, קִשִּׁילַת עַמְמֵיָא: **יד** יִצְאֵת לִישָׁע
 עַמְךָ לִישָׁע אֶת-מְשִׁיחְךָ מַחְצֵת רֵאשׁ מִבַּיִת רְשָׁע עָרוֹת
 יִסּוֹד עַד-צוּאֵר סֵלָה: אֲתַגְלִיתָא, לְמַפְרַק יַת עַמְךָ. לְמַפְרַק, יַת
 מְשִׁיחְךָ. שִׁיעִיתָא מִן קְדָמֵיהוּן, מַלְכֵיָא וְשַׁלְטוֹנָיָא. מִבְּתֵיהוּן, תְּרִיכַת

זולק הדקדוק: יא ראוך יחילו. אין דגש ביו"ד: יב מחצת ראש. הרי"ש דגש:

חִיבֵיָא. תִּפְרַת חִילִיָּהוּן. רַגְלֵי עַמְךָ עַל צוּרֵי סְנְאֵיהוּן מִימְרָךְ, קִיָּם
 לְעַלְמֵינָן: ^{טו} נִקְבַּת בְּמַטְיוֹ רֹאשׁ (כ' פֵּרוֹז) פְּרִזְיוֹ יִסְעָרוּ
 לְהַפְיֵצְנִי עַל־יְצֵתֶם כְּמוֹ-לֶאֱכֹל עָנִי בַּמִּסְתָּר: בּוֹעֲתָא יִמָּא,
 בְּחִטְרִיהָ דְּמִשָּׁה. וְגַבְרֵי רִישֵׁי מִשְׁרֵית פִּרְעָה דְּחֻשְׁבּוֹ מַחֲשָׁבָן עַל עַמְךָ
 דְּבִרְתָּנֹן, בְּרוּחַ עַלְעוּלִין. טַבְעֲתָנֹן בְּיַמָּא דְּסוּף, עַל דְּדַחְקוּ וְשַׁעֲבִידוּ ית
 עַמְךָ. וַיְהִיבוּ עֵיצָא בְּסִתְרָא, לְאוּבוּדִיהוּן: ^{טז} דְּרַכְבָּת בֵּינָם סוּסֵיךָ
 חֲמֹר מֵיָם רַבִּים: אֲתַגְלִיתָא עַל יִמָּא, בְּמַרְכָּבַת יִקְרָךְ. בְּדַגּוּר, מִיָּין
 סְגִיָּאִין: ^{יז} שְׁמַעְתִּי | וְהִרְגֹזוּ בְּטָנִי לְקוֹל צִלְלוֹ שְׁפָתַי יָבוֹא
 רַקֵּב בְּעַצְמֵי וְתַחְתֵּי אֲרָגֹזוּ אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לְעֵלּוֹת
 לְעַם יְגוּדְנֹו: אֲמַרְתָּ בְּכָל שְׁמַעִית וְזָעוּ מַלְכֵי, מִן קָדָם דִּינָא דְּאֲדָדְנֹו
 מַצְרָאִי. לְקַל מַלְיָא אֲלִיךְ, צִלָּא סְפוּתֵי. אֶחָד זִיעָא, לְחַפְיָמִי. וּבְאַתֵּר
 דְּשָׂרִינָא, זַעִית. דְּשַׁבְּקֵנִי, לְיוֹם עָקָא. לְעַדָן אֲסַקָּא גְלוּת עַמִּיהָ מִנִּי,
 יתְבַרְנָנִי: ^{יח} כִּי-תֵאֲנֶה לֹא-תִפְרָח וְאִין יָבוּל בְּגַפְנֵים כַּחֲשׁ
 מַעֲשֵׂה-זֵית וּשְׂדֵמֹות לֹא-עֲשָׂה אֲכָל גֹּזֵר מִמְכָּלָה עֲאֹן
 וְאִין בְּקָר בְּרַפְתֵּים: אֲרֵי מַלְכוּת בְּכָל, לֹא תַתְקִים. וְלֹא תַעֲבִיד
 שְׁלִטָן, עַל יִשְׂרָאֵל. יתְקַטְלוּן, מַלְכֵי מְדֵי. וְגַבְרֵי יוֹן, לֹא יַצְלַחוּן. יִשְׁתַּיְצוּן,
 רוּמָאִי. וְלֹא יִגְבוּן קְסוּמָא, מִירְשָׁלַם: ^{יט} וְאֲנִי בִיהוּהָ אֲעֵלוּזָה
 אֲגִילָה בְּאֵלֵהִי יִשְׁעֵי: בְּכִין עַל נְסָא וּפְרַקְנָא דְּתַעֲבִיד לְמַשְׁיַחְךָ
 וְלִשְׂאָרָא דְּעַמְךָ דִּישְׁתְּאָרוּן, יוּדוּן לְמִימְרָ. אֲמַר נְבִיאָ וְאֲנָא בְּמִימְרָא דִּיִּי,
 אֲבוּעַ אֲדוּץ לֹא־הָא, עֲבִיד פְּרַקְנֵי: כִּי הוּהָ אֲדָנִי חִילִי וַיִּשֶׁם
 רַגְלֵי כַּאֲיֵלוֹת וְעַל-בְּמוֹתַי יִדְרַכְנִי לְמַנְצַח בְּנִגְיֹותַי:

זולק הדקדוק: ^ט צִלְלוֹ. הקמץ רחב והלמ"ד נע ואין געיא בצד"י בתיגאן, כי הקמץ תנועה גדולה. ובמוסרה ג' וסימן 'צללו כעופרת' (שמ' טו-י'). צללו שפתי (חבקוק ג-טז). כאשר צללו שערי ירושלם (נחמיה יג-יט) ע"כ: אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה. בתרגום 'ובאתר דשרינא' כן ניקדוהו בכל הקדמוניות היו"ד קמץ, כאלו אמר ובאתר בית משרנא שהיה מקום קבוע שאני נח בו: ^י לֹא תִפְרָח. הרי"ש קמץ בזקף קטן, גם בירושלמיים: וּשְׂדֵמֹות. השי"ן בשבולת ימנית: ^י אֲעֵלוּזָה. העי"ן בשוא פשוט והוא נח, גם בירושלמיים: כִּי לְמַנְצַח. המ"ם בשוא נח בכל התיגאן, וכאלו קורא למ-נצח כב' תיבות:

ב ויעמד ויברך את כל-קהל ישראל קול גדול לאמר:
 וקם. וברך. ית, כל קהלא דישראל. קל רב, למימר: ג ברוך יהוה
 אשר נתן מנוחה לעמו ישראל ככל אשר דבר לא-נפל
 דבר אחד מכל דברו הטוב אשר דבר ביד משה עבדו:
 בריך יי. דיהב נחא, לעמיה ישראל. ככל, דמליל. לא בטיל, פתגמא
 חד. מכל, פתגמיה תקניא. דמליל. בידיא, דמשה עבדיה: ד יהי יהוה
 אלהינו עמנו כאשר היה עם-אבותינו אל-יעזבנו
 ואל-יטשנו: יהי מימרא דיי אלהנא, בסעדנא. כמא דהוה, בסעדא
 דאבהתנא. לא ישבקנא, ולא ירחקנא: ד להטות לבבנו אליו
 ללכת בכל-הרכיו ולשמר מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר
 צוה את-אבותינו: לאפנאה לפנא, לדחלתיה. למהך בכל אורחן
 דתקנן קדמוהי. ולמטר פקודוהי וקמוהי, ודינוהי. דפקיד, ית אבהתנא:
 ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני יהוה קרבים
 אל-יהוה אלהינו יומם ולילה לעשות | משפט עבדו
 ומשפט עמו ישראל דבר-יום ביומו: ויהון פתגמי, אלין.
 דבעיתי, מן קדם יי. מתקבלין. קדם יי אלהנא, יימם ולילי. למעבד, דין
 עבדיה. ועלבן. עמיה ישראל, פתגם יום ביומיה: ד למען דעת כל-
 עמי הארץ כי יהוה הוא האלהים אין עוד: בדיל. דיידעון,
 כל עממי ארעא. ארי יי, הוא אלהים. לית, עוד: ד והיה לבבכם
 שלם עם יהוה אלהינו ללכת בחקיו ולשמר מצותיו
 פיום הוה: ויהי לפכון, שלים. בדחלתא, דיי אלהנא. למהך בקימוהי.
 ולמטר פקודוהי, פיומא הדין: ט והמלך וכל-ישראל עמו
 זבחים זבח לפני יהוה: ומלכא. וכל ישראל, עמיה. מנכסין נכסת
 קדשין, קדם יי: ד ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח

זולק הדקדוק: ט והמלך. הוי"ו בגעיא: י את זבח. בצירי ושופר:

לַיהוָה בְּקֹר עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם אֲלֶף וְצֵאן מֵאָה וְעֲשָׂרִים אֲלֶף
 וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּנְכַס שְׁלֹמֹה.
 יָת נְכַסֵּת קֹדֶשֶׁת, דְּנִכְס קָדָם יי. תּוֹרִי. תַּרְתִּין רַבּוּא, וּתְרִין אֲלָפִין. וְעָנָא.
 תַּרְתָּא עֶסְרִי רַבּוּא. וַחֲנִיכּוּ, יָת בֵּית מִקְדָּשָׁא דִּי מִלְכָּא, וְכָל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: ❶ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תּוֹךְ הַחֲצֵר אֲשֶׁר
 לְפָנָי בֵּית־יְהוָה בִּי־עֲשָׂה שָׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה
 וְאֶת חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים בִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לְפָנָי יְהוָה
 קָטַן מִהַכִּיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֲלָבֵי
 הַשְּׁלָמִים: בַּיּוֹמָא הַהוּא. קֹדֶשׁ מִלְכָּא, יָת גּוֹ דְרִתָּא. דְּקָדָם, בֵּית
 מִקְדָּשָׁא דִּי. אַרְי עֶבֶד תַּמָּן. יָת עֲלֵתָא, וְיָת מִנְחָתָא. וְיָת, תַּרְבִּי נְכַסֵּת
 קֹדֶשֶׁת. אַרְי מִדְּבַחָא דְנִחְשָׁא, דְּקָדָם יי. דְּחִיק. מִלְּסוּבְּרָא, יָת עֲלֵתָא וְיָת
 מִנְחָתָא. וְיָת, תַּרְבִּי נְכַסֵּת קֹדֶשֶׁת: ❷ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בַּעֲת־הַהִיא |
 אֶת־הַחֹךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהֵל גָּדוֹל מִלְּבֹא חֲמַת |
 עַד־נַחַל מִצְרַיִם לְפָנָי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת
 יָמִים אַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם: וְעֶבֶד שְׁלֹמֹה בְּעֵדְנָא הַהוּא, יָת חֲגָא. וְכָל
 יִשְׂרָאֵל עִמִּיהּ, קָהֵל רַב. מִמְּעֵלְנָא דְחֲמַת, עַד נַחֲלָא דְמִצְרַיִם. קָדָם, יי
 אֱלֹהֵנָא. שִׁבְעָא יוֹמִין חֲנֻכַּת בֵּיתָא, וְשִׁבְעָא יוֹמִין חֲגָא. אַרְבַּעַת עֶסְרִי,
 יוֹמִין: ❸ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שָׁלַח אֶת־הָעַם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
 וַיֵּלְכוּ לְאַהֲלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
 עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ: בַּיּוֹמָא תַּמִּינְאָה, שָׁלַח
 יָת עַמָּא. וּבְרִיכּוּ, יָת מִלְכָּא. וְאַזְלוּ לְקְרוּיָהוּן. כַּד חֲדָן, וְשִׁפִּיר לְבַהוֹן. עַל
 כָּל טַבְתָּא. דְּעֶבֶד יי, לְדָוִד עַבְדֵיהּ. וּלְיִשְׂרָאֵל, עִמִּיהּ:

(גְּאֵלְנוּ יְהוָה עֲבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל): (פְּרָקְנָא. יי עֲבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ קֹדֶשֶׁת, דְּיִשְׂרָאֵל):
 עַל דָּא יַתְּבַרְדּוּ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קֹדֶשֶׁת. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעַלְמֵי,
 וּלְעַלְמֵי עַלְמֵי:

זֶלְקֵךְ הַדְּקָדוֹק: וַיַּחְנְכוּ הוּי"ו בְּגַעִיא: ❶ בַּעֲת־הַהִיא. הַבִּי"ת בְּגַעִיא:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנְבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנְבִיאֵי הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמנו)

הפטרה דשחרית תשעה באב

בירמיה סימן ו'

כָּה אָמַר יְהוָה עֲמְדוּ עַל-דַּרְכֵי וּרְאוּ וּשְׂאֲלוּ |
לְנִתְבוֹת עוֹלָם אִי-זֶה דַרְךְ הַטּוֹב וְלִכּוֹ-בָּהּ וּמִצְאוּ
מַרְגּוּעַ לְנַפְשְׁכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא נִלְדָּ: כְּדָנוּ, אָמַר יי. קוּמוּ עַל
אוֹרְחַן וְחַזּוּ וּשְׂאִילוּ, לְשִׁבְלֵי דָמֵן עֲלֵמָא. אֵידָא אוֹרְחָא דְתַקְנָא, וְהַלִּיכוּ
בָּהּ. וְאַשְׁכַּחוּ נִיחַ, לְנַפְשְׁכוֹן. וַאֲמָרוּ, לֹא נִיזִיל: ב וְהַקִּימְתִי עֲלֵיכֶם
צַפִּים הַקְּשִׁיבוּ לְקוֹל שׁוֹפֵר וַיֹּאמְרוּ לֹא נִקְשִׁיב: וְאַקִּימִית
עֲלֵיכוֹן, מִלְפִּין. אֲצִיתוּ, לְמַלְי נְבִיאָא. וַאֲמָרוּ, לֹא נִקְבִיל: ג אֶסְרָ
אֶסִּיפִם נְאֻם-יְהוָה אֵין עֲנָבִים בְּגֶפֶן וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה
וְהָעֵלָה נָבֵל וְאַתֶּן לָהֶם יַעֲבְרוּם: שִׁיּצָאָה אֲשִׁיצִינוּן, אָמַר יי.
וַיִּסּוּפוּן כַּמֶּסֶף עֲנָבִין מִגֶּפֶן, וּכְנַבְלָא מִתְּאֵנָה. וְכַטְרָף, מֵאֵילָן. עַל דִּיהֶבִית
לְהוֹן אוֹרִיתִי מִסִּינִי, וְעִבְרוּ עֲלָהּ: ד עַל-מָה אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבֵי הָאָסְפוּ
וְנָבוֹא אֶל-עָרֵי הַמְּבֻצָר וְנִדְמָה-שָׁם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
הִדְמָנוּ וַיִּשְׁקְנוּ מִי-רֹאשׁ כִּי חֲטָאנוּ לִיהוָה: עַל מָא, אֲנַחְנָא
יִתְבִּין. אֶתְפַּנְשׁוּ. וְנִיעוֹל. לְקַרוּיִן כְּרִיכּוֹן, וְנִשְׁתּוֹק תַּמָּן. אָרִי יי אֱלֹהֵנָא
אִיתִי עֲלֵנָא תְּבַר, וְאַבְהֵתְנָא. וַאֲשַׁקֵּנָא כָּס דְלוֹט בִּישׁ כְּרִישֵׁי חוּיִן, אָרִי
חֲבֵנָא קָדָם יי: ה קוּנָה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעַת מִרְפָּה וְהִנֵּה
בְּעַתָּה: סַפְרָנָא לְשָׁלָם, וְלִית טַב. לְעַדָן סְלִיחוֹת חוּבִין, וְהָא פְרַעְנוֹת
חֲטָאִין: ו מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת סוּסִיו מִקּוֹל מְצַהֲלוֹת אֲבִירָיו

וזלך הדקדוק: כ כה אמר יי. חיבת 'כה' בשופר, ואין כאן פסיק: ו מדן נשמע. הדל"ת בפתח
בכל ספרי תימן:

רַעֲשָׂה כָּל-הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ עִיר
 וַיֵּשְׁבִי בָּהּ: עַל דְּפִלְחוֹ לְעַגְלִיָּא דְּבַדָּן. מֶלֶךְ בְּמִשְׁרֵיתֶיהָ יִסַּק עֲלֵיהוֹן,
 וַיְגַלֵּי יְתֵהוֹן. מִקָּל, מִפְּסוּעֵית גְּבֻרוּהִי. יוֹעוֹן, כָּל יְתֵבִי אַרְעָא. וַיִּיתוֹן.
 וַיְבִזוֹן, אַרְעָא וּמְלֵאָהּ. קְרוּיָא, וּדְיִתְבִין בְּהוֹן: ^ז כִּי הִנְנִי מְשַׁלַּח בְּכֶם
 נְחָשִׁים צִפְעָנִים אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם לַחֵשׁ וְנִשְׁכּוּ אֶתְכֶם
 נְאֻם-יְהוָה: אֲרִי הָאֲנָא מְגָרִי בְכוֹן. עַמְמִין קְטוּלִין, כְּחִיוּן חֶרְמָנִין.
 דְּלִית לְהוֹן, לַחֲשָׂא. וַיִּקְטְלוֹן יְתֵכוֹן, אָמַר יי: ^ח מִבְּלִיגִיתִי עָלַי יַגּוֹן
 עָלַי לְבִי דָוִי: עַל דְּהוּוּ מְלַעְגִין לְקַבִּיל נְבִיָּא, דְּמִתְנַבֵּן לְהוֹן. דְּוֹנָא
 וְתִינְחַתָּא אִיתִי לְהוֹן, מִן קָדָם חוֹבִיָּהוֹן. עֲלִיהוֹן אָמַר נְבִיָּא, לְבִי דָוִי:
^ט הִנֵּה-קוֹל שׁוֹעֵת בַּת-עַמִּי מֵאֶרֶץ מְרַחֲקִים הִיְהוּה אֵין
 בְּצִיּוֹן אִם-מְלָכָה אֵין בָּהּ מַדּוּעַ הִכְעִסוּנִי בְּפִסְלֵיהֶם
 בְּהַבְלֵי נֶכְרִ: הָא קָל, צוּחַת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי. מֵאַרְע, רַחֲיקָא. נְבִיָּא,
 אוֹכַח יְתֵהוֹן. הַשְּׁכִינְתָּא דִּי, לִית בְּצִיּוֹן. אִם מְלָכָה, לִית בָּהּ. מְדִין. מְרָגוּן
 קְדָמִי: בְּצַלְמֵי־הוֹן, בְּפִלְחוֹן טְעוּתָא: ^י עֶבֶר קָצִיר כָּלָה קִיץ
 וַאֲנַחְנוּ לֹוא נוֹשְׁעָנוּ: אָמַרְת כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל. עָדָא זְמָנָא, שְׁלִים
 קָצָא. וַאֲנַחְנָא, לָא מִתְפָּרְקִין: ^{יא} עַל-שֹׁבֵר בַּת-עַמִּי הַשְּׁבַרְתִּי
 קְדָרְתִי שִׁמָּה הַחֲזַקְתָּנִי: אָמַרְת יִרְשָׁלַם. עַל תְּבַר כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי,
 אוֹדְעוּעִית. אֶתְחַפִּיאוּ אִפִּי אֶפְרוּס, אֶפְמִין בְּקִדְרָא. אֶשְׁתַּמְמוּ, אַחְדַּתְנִי:
^{יב} הַצָּרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם-רַפָּא אֵין שֵׁם כִּי מַדּוּעַ לָא
 עָלְתָה אֲרֻכַּת בַּת-עַמִּי: אָמַר יִרְמְיָה נְבִיָּא. דְּלִמָּא לָא אִית לִי
 עוֹבְדִין טְבִין, לְמַבְעֵי עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל. הֲלָא מְחַמִּיד הוּיְתִי לְאַלְפְּנִיָּה
 דְּאַלְיָה נְבִיָּא, דְּמַגְלַעַד. דְּפִתְגְּמוּהִי, אֲנוּן אָסוּתָא. אֲרִי עַל דְּלָא תְּבוּ.
 זֶלְק הַדְּקֻדּוֹק: ^ט שׁוֹעֵת בַּת עַמִּי. הַשִּׁי"ן כְּנַעֲיָא בְּתִיגָאן וּבִירוּשְׁלַמִּיִם (וְהַשּׁוֹא נַח):
 הִיְהוּה. אֵין שׁוֹא תַחַת הַיּוֹד וְלַכֵּן אֵינָה יוֹצֵאָה בְּמַבְטָא וְהִיא נַחַה. וְכֵן כְּתוּבוּ בְּעַלֵּי הַדְּקֻדּוֹק:
 הִכְעִסוּנִי. בְּסַפֵּר מְדוּיִק חֶסֶר יוֹד, וְכֵן בִּירוּשְׁלַמִּיִם. וְכֵן נִמְסַר שֵׁם 'לְחֹדֵר חֶסֶר יוֹד'. וְעִיקַר:
^{יג} אֲרֻכַּת. בְּס' מְדוּיִק חֶסֶר וַי"ו, וְכ"ה בִּירוּשְׁלַמִּיִם. וּמְסִיר עֲלֵיהּ 'לְחֹדֵר חֶסֶר'. וְעִיקַר:

שְׁמוֹ הַמְּוָר. (ט) הִיְהוּה אֵין בְּצִיּוֹן. הַיּוֹד נְבַלְעַת בְּקִרְיָאָה. כְּאִילוּ כְּתוּב הַדּוּנִי.

בְּכִין לֹא סְלִיקַת אָסוּ, לְמַחַת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי: ^{יג} מִי־יִתֵּן רֵאשִׁי מַיִם
וְעֵינֵי מְקוֹר דְּמַעָּה וְאַבְכָּה יוֹמָם וְלַיְלָה אֶת חֲלָלֵי בֵּת־עַמִּי:
מִן יִתֵּן רֵישִׁי, כְּנַחַל דְּמִין. וְעֵינֵי, כְּמַבּוּעַ דְּמַעָּן. וְאַבְכִי, יוֹמָם וְלַיְלִי, עַל
קְטִילֵי, כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי: ^{יד} מִי־יִתְּנֵנִי בְּמִדְבָּר מְלוֹן אֲרָחִים
וְאַעֲזֹבָה אֶת־עַמִּי וְאֵלֶכָה מֵאַתָּם פִּי כָלִם מְנַאֲפִים עֲצַרְת
בְּגָדִים: מִן יִתְּנֵנִי בְּמִדְבָּרָא. בֵּית מְבַתוּת, עָדֵי אֲוֹרְחָן. וְאַשְׁבוּק, יֵת
כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי. וְאַהֲדָ, מְלוֹתְהוֹן. אָרִי כְּלֵהוֹן זְנֵאִין. סִיעַת, שְׁקָרִין:
^{טו} וַיִּדְרְכוּ אֶת־לְשׁוֹנָם קִשְׁתָּם שְׁקָר וְלֹא לְאַמוּנָה גָּבְרוּ
בְּאַרְצָן פִּי מֵרַעָה אֶל־רַעָה | יֵצְאוּ וְאַתִּי לֹא־יִדְעוּ נְאֻם־
יְהוָה: וְאַלִּיפוּ יֵת לִישְׁנֵהוֹן, פִּתְגְּמֵי שְׁקָר. דְּמִן אַנוּן, כְּקִשְׁתִּי נְכִילָא. וְלֹא
לְהִימְנוּתָא, תְּקִיפוּ בְּאַרְעָא. אָרִי מִבְּשִׁתָּא לְבִשְׁתָּא נִפְקוּ. וּמִדַּע דְּחֲלָלֵי
לֹא אֵילְפוּ, אָמַר יי: ^{טז} אִישׁ מֵרַעָהוּ הִשְׁמָרוּ וְעַל־כָּל־אֶחָא־
תְּבַטְחוּ פִּי כָל־אֶחָא עֲקוּב יַעֲקֹב וְכָל־רַע רְכִיל יִהְלֹךְ: גָּבַר
מִחֲבַרְיָה, אִסְתְּמָרוּ. וְעַל כָּל אֶחָא, לֹא תִתְרַחֲצוּן. אָרִי כָל אֶחָא, מִכְּמִן
כְּמִין. וְכָל רַחִים, בְּנִכִּילוּ מֵהֲלִיד: ^{יז} וְאִישׁ בְּרַעָהוּ יִהְתֵּלוּ וְאַמַּת
לֹא יִדְבְּרוּ לְמִדּוֹ לְשׁוֹנָם דְּבַר־שְׁקָר הֵעִוָה נְלָאוּ: וּגְבַר בְּחֲבַרְיָה,
מִשְׁקָרִין. וְקִשְׁטָא, לֹא מְמַלְלִין. אֵילְפוּ לִישְׁנֵהוֹן. פִּתְגְּמֵי שְׁקָר, אִטְפְּשוּ
טַעוּ: ^{יח} שִׁבְתֶּךָ בְּתוֹךְ מְרֻמָּה בְּמְרֻמָּה מֵאַנוּ דַּעַת־אוֹתִי
נְאֻם־יְהוָה: יִתְבִּין בְּבִתִּי כְּנִישְׁתְּהוֹן, וּמִשְׁתַּעֵן עַל עֲוִיתְהוֹן. בְּנִכְלִין:
מְסַרְבִּין לְמִדַּע דְּחֲלָלֵי, אָמַר יי: ^{יט} לִכְן פֶּה אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת
הִנְנִי צוֹרְפָם וּבְחַנְתִּים פִּי־אֵיךְ אֵעֲשֶׂה מִפְּנֵי בֵּת־עַמִּי:

זולק הדקדוק: ^{יג} ועיני מקור דמעה. התרגום שלנו 'ועיני כמבוע דמען' הדל"ת והמ"ם
בחירק (הדל"ת בחירק והמ"ם נחה) ודו"ק. והתרגום נקט נחל דמיין ומבוע דמען. ואם הדל"ת
בקמץ, לא ידענו מהו זה המקור. ולא בא לסתום אלא לפרש: חללי בת עמי השוא שבלמ"ד
נע, מפני המאריך שקדמו, וכן כתב הרד"ק: ^{טו} עקוב יעלב. העי"ן בשוא פשוט לבד, והוא נח:
^{יז} הנני צורפם ובחנתים. התרגום 'וצריף להון ובחר להון' ובחר ברי"ש בכל התיגאן. ועיין
בתרגום 'והבאתי את השלשית' בהפטרות יום א' דסכות (פס' א):

בְּכִין. כְּדָנָן אָמַר, יי צְבָאוֹת. הָאֲנָא מִיִּתִי עֲלִיהוֹן עָקָא, וְצָרִיף לְהוֹן, וּבְחַר לְהוֹן. אָרִי אִיכְדִין אֲעֵבִיד, מִן קָדָם חוּבִי, כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי: ב תִּין (כ' שוחט) שְׁחוּט לְשׁוֹנִם מְרָמָה דְבַר בְּפִיו שְׁלוֹם אֶת־רַעְהוֹ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יִשִּׁים אֲרָבוֹ: כְּגִיר דְמַחְרָף. לִישְׁנָהוֹן, נִכְלִין מְחֻשֵׁב. בְּפִמְהוֹן. שְׁלָמָא גְבַר עִם חֲבֵרִיה, מְמַלְלִין. וּבְמַעוּהִי, מְשׁוּי כְּמִינְתִּיה: כ א הֵעֵל־אֱלֹה לֹא־אֶפְקֹד־בָּם נְאֻם־יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־כֹּזֵה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשֵׁי: הֵעֵל אֱלִין לָא אֲסַעַר לְאִיתָאָה עֲלִיהוֹן בִּישָׂא, אָמַר יי. אִם מִן עַמָּא, דְכִדִּין עוֹבְדִיהוֹן, לָא אֶתְפָּרַע מִנְהוֹן, כְּרַעוּתִי: כ ב עַל־הַהָרִים אִשָּׁא בְכִי וְנָהִי וְעַל־נְאוֹת מְדַבֵּר קִינָה כִּי נִצְתּוּ מִבְּלִי־אִישׁ עוֹזֵר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מְקַנְהָ מַעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד־בְּהֵמָה נִדְדוּ הַלְכוּ: עַל טוֹרֵיאָ אֲנָא מְרִים קָלִי, בְּכִי וּמַצּוֹח. וְעַל דִּירוֹת מְדַבְּרָא, אֱלִיא. אָרִי צְדִיאָ, מִבְּלִי אֲנִשׁ דְּעָדִי. וְלֹא אֲשַׁתְּמַע קָל בְּעִירָא, בְּאַרְעֵהוֹן. מַעוֹפָא דְשַׁמַּיָא, וְעַד בְּעִירָא. אֲטַלְטְלוּ, גְלוּ: כ ג וְנִתְתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַם לְגִלְיִם מְעוֹן תַּנְיִם וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתְנִן שְׁמָמָה מִבְּלִי יוֹשֵׁב: וְאֶתִּין יַת יְרֻשָׁלַם. לְיַגְרִין, מְדוֹר יְרוּרִין. וְיַת קְרוּיָא דְבֵית יְהוּדָה. אֶתִּין לְצָדוֹ, מִבְּלִי יְתִיב:

זולק הדקדוק: כ ד נְדָדוּ. הקמץ רחב והשווא שבדל"ת נע כי הוא פעל עבר, על משקל חרבו פני האדמה (בראשית ח, יג): כ ה לְגִלְיִם מְעוֹן תַּנְיִם. התרגום 'ליגרין מדור ירוירין' ה"ג בכל ההפטרות הקדמוניות בשני רישיון. לא בדל"ת בסוף. וראיתי ברש"י בכתובות דף מ"ט דפירש מעון תנים מתרגמינן מדור ירוירין. ולענ"ד שאין הכרח לגרוס בדל"ת דאפשר דטעות בדפוס. אלא שבערוך הביא זה בערך יר"ד, (מוכח דגריס לה בדל"ת). וגם מזה אין הכרח לשנות גירסתינו, ומצינו הרבה שינויים בגירסת הגמ' בין רש"י והערוך, במס' פסחים ויין הרבה וכו' מפני שגורר המאכל וגרסי' לה ברי"ש. ובערוך גריס לה בדל"ת בערך גר"ד. גם בשבת דף קנ"ב אסקיה בנגידא. גם בגטין גבי בלעם אסקיה בנגידא. בכל הספרים גרסי' בדל"ת, והערוך הביאו בערך (נ)ג"ר. היתכן לשבש כל הספרים בשביל זה, פשיטא שאין הכרע, דשם בעלמא הוא, או על שם העליה נקרא כן. ולעולם דכ"ע מודו דלית לן לשנויי גירסת אבותינו. וכיוצא בזה כתב הרב הערוך בשורש (בערך) נגר כי הנחל נקרא נגר יעו"ש, וכ' עליו המתורגמן ואנו לא מצאנוהו רק בדל"ת ע"ש. וכבר כ' הרמב"ן בס' המלחמות ביבמות דף תי"א דאין משיבין מגירסא לאחרת ע"ש. ולעולם אין הכרע ולא הכרח בשינוי הנוסחאות אפ' לענין דינא, כ"ש במלתא דלאו בדינא משתעיא. שוב ראיתי בתרגום שנדפס עם רד"ק דגריס ברי"ש בסוף:

בְּדִ מִי־הָאִישׁ הַחֲכָם וַיִּבֶן אֶת־זֹאת וְאִשׁוֹ דְּבַר פִּי־יְהוָה
 אֵלָיו וַיִּגְדֶּה עַל־מֶה אֲבִדָה הָאָרֶץ נִצְתָה כַּמְדַּבֵּר מִבְּלִי
 עֵבֶר: מִן גְּבַר דְּחַפְסִים, וַיִּסְבֵּר יֵת דָּא. וּדְאֵת־מַלְלָל, מִן קָדָם יֵי. עֲמִיָה,
 וַיְחַוִּינָה. עַל מָא, חֲרוּבַת אַרְעָא. צְדִיאַת כַּמְדַּבְּרָא, מִבְּלִי עָדִי:
 כֹּה וַיֹּאמֶר יְהוָה עַל־עֲזֹבְכֶם אֶת־תּוֹרֹתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי
 לְפָנֵיהֶם וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְלֹא־הִלְכוּ בְּהֵ: וַאֲמַר יֵי. עַל
 דְּשִׁבְקוּ, יֵת אֲוִרִיתִי. דִּיהֲבִית, קְדָמִיהוֹן. וְלֹא קִבְּלוּ לְמִמְרִי, וְלֹא הִלְכוּ
 בְּהֵ: כּוּ וַיִּלְכוּ אַחֲרֵי שְׂרָרוֹת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר
 לְמַדּוּס אָבוֹתָם: וַאֲזָלוּ. בְּתַר, הֲרַהוּר לְבַהוֹן. וּבְתַר, בְּעֲלִיאָ.
 דְּאֵלִיפּוֹנוֹן, אֲבַהֲתַהוֹן: כּוּ לִכֹּן כֹּה־אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל הֲנִי מֵאֲכִילֶם אֶת־הָעֵס הַזֶּה לַעֲנָה וְהַשְׁקִיתִים
 מִי־רֹאשׁ: בְּכִין. כְּדָנָן אָמַר. יֵי עֲבָאוֹת, אֱלֹהֵא דִישְׂרָאֵל. הָאֲנָא מִיִּתִי
 עָקָא. עַל עֲמָא הַדִּין, מָרָר כְּגַדִּין. וְאֲשִׁקִּינוֹן כָּס דְּלוּט בִּישׁ, כְּרִישֵׁי חוּיִן:
 כֹּה וְהַפְּצוֹתִים בְּגוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ הֵמָּה וְאָבוֹתָם
 וְשַׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב עַד פְּלוֹתִי אוֹתָם: וְאֲבַדְדָנוֹן,
 בִּינֵי עַמְמֵיא. דְּלֹא יָדְעוּ. אֲנוֹן, וְאֲבַהֲתַהוֹן. וְאַגְרִי בְּתַרִּיהוֹן, דְּקַטְלִין
 בְּחַרְבָּא. עַד דְּאֲשִׁיצִי, יְתַהוֹן: כֹּס כֹּה אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת
 הַתְּבוֹנָנוֹ וְקִרְאוּ לְמִקּוֹנָנוֹת וְתִבּוֹאֵינָה וְאֶל־הַחֲכָמוֹת
 שְׁלַחוּ וְתִבּוֹאֵנָה: כְּדָנָן אָמַר, יֵי עֲבָאוֹת. אֲסַתְּפְלוּ. וְקִרוּ לְאֵלֵיִתָּא,
 וַיִּתֵּן. וְלַחֲפִימְתָא שְׁלַחוּ, וַיִּיתוֹן: ל וְתַמְהֲרָנָה וְתַשְׁנָה עֲלִינוּ נְהִי
 וְתַרְדָּנָה עֵינֵינוּ דְּמַעָה וְעַפְעַפִּינוּ יִזְלוּ־מִים: וַיּוֹחִין. וַיִּשְׁלַן
 עֲלֵנָא, אֵלִיא. וַיִּשְׁגְּרוּן עֵינָנָא, דְּמַעִין. וְגִלְגְּלִי עֵינָנָא, יִגְרוּן מִיָּא:
 לֹא כִי קוֹל נְהִי נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אֵיךְ שִׁדְדָנוּ בְּשָׁנוּ מְאֹד

זֶלֶק הַדְּקָדוֹק: כֹּה וְלֹא הִלְכוּ בְּהֵ. תִיבַת 'הִלְכוּ' מִלְעִיל: כֹּה וְשַׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם. תִיבַת 'וְשַׁלַּחְתִּי'
 מִלְרַע: כֹּס וְקִרְאוּ לְמִקּוֹנָנוֹת. אֵינן מֵאֲרִיךְ בְּלִמְ"ד בִּסְת"י גַם בִּירוּשְׁלַמִּים. וְא"כ הַשּׁוֹא שְׁבַמ"ס נַח,
 וְזו דַעַת בֶּן אֲשֶׁר. וּבכ"ד גְּדוּל מִיחֲלָפָא שִׁיטְתִיָּהוּ:

כִּי־עֲזַבְנוּ אֶרֶץ בְּי הַשְּׁלִיכוּ מִשְׁכְּנֹתֵינוּ: אָרִי קָל אֵלִיא.
 אֲשַׁתְּמַע מְצִיּוֹן, אֵיכָדִין אֲתַבְּוִיזְנָא. בְּהִיתְנָא לַחְדָּא, אָרִי חֲרוּבַת אַרְעֵנָא.
 אָרִי צְדִיאָה, בִּירְנִיתְנָא: לֵב כִּי־שָׁמְעָה נְשִׁים דְּבַר־יְהוָה וְתִקַּח
 אָזְנֶכֶם דְּבַר־פִּי וְלִמְדָה בְּנוֹתֵיכֶם גְּהִי וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ
 קִינָה: אָרִי שְׁמַעָא נְשִׂיא, פִּתְגָמָא דִּי. וְתַצִּית אֲדַנְכוּן, לְמִלֵּי נְבִיזָה.
 וְאֵלִיפָא לְבַנְתְּכוּן, אֵלִיא. וְאֲתַתָּא לְחִבְרַתָּה, עֲנוּיָא: לֵב כִּי־עָלָה מוֹת
 בְּחַלּוּנֵינוּ בָּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלָל מְחוּיָן בְּחוּרִים
 מִרְחֻבוֹת: אָרִי סְלִיק מוֹתָא, בְּחַרְפְּנָא. עַל, בְּבִירְנִיתְנָא. לְשִׁיצָאָה
 יְנוּקִין, מְשׁוּקָא. עוֹלִימִין, מִרְחוּבֵין: לֵב דְּבַר כֶּה נְאֻם־יְהוָה וְנִפְלָה
 נְבִלַת הָאָדָם כְּדָמָן עַל־פְּנֵי הַשָּׁדָה וּכְעֵמִיר מֵאַחֲרֵי
 הַקּוֹצֵר וְאִין מְאֻסְרֵי: אֲתַנְבִּי. כְּדָנָן, אָמַר יי. וְתַתְרַמִּי, נְבִילַתָּא
 דְּאִנְשָׁא. כְּזִיבַל מְבַדֵּר, עַל אִפֵּי חֻקְלָא. וּכְעֵמִירָא, מִפְתֵּר חֲצוּדָא, וְלִית
 דְּמַכְנִישׁ: לֵב כֶּה | אָמַר יְהוָה אֱל־יִתְהַלֵּל חֻקְכֶם בְּחַכְמַתּוֹ
 וְאֱל־יִתְהַלֵּל הַגְּבוּר בְּגִבּוֹרָתּוֹ אֱל־יִתְהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ:
 כְּדָנָן, אָמַר יי. לֹא יִשְׁתַּבַּח חֲפִימָא, בְּחַכְמַתִּיה. וְלֹא יִשְׁתַּבַּח גְּבַרָא,
 בְּגִבּוֹרָתִיה. לֹא יִשְׁתַּבַּח עֲתִירָא, בְּעֲתָרִיה: לֵב כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל
 הַמֵּתְהַלֵּל הַשֶּׁבַל וְיַדַּע אוֹתוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה עֲשֵׂה חֶסֶד
 מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ כִּי־בֵאלֹה חֲפַצְתִּי נְאֻם־יְהוָה: אֵלֵהִין
 בְּרָא, יִשְׁתַּבַּח דְּמִשְׁתַּבַּח. דְּחַכִּים, וְאוֹלִיף לְמַדַּע דְּחַלְתִּי. אָרִי, אָנָּא יי.
 עֲבִידְנָא חֶסֶדָא. וְדִין דְּקִשׁוּט וְזָכוּ, בְּאַרְעָא. אָרִי בְּאֵלִין רְעוּא קְדָמִי, אָמַר
 יי:

(גְּאֵלָנוּ יְהוָה עֲבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי עֲבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וְלְעָלְמֵי עֲלַמְיָא:

